МҮНӨӨДЭР—СССР-эй АГААРАЙ ФЛОДОЙ ҮДЭР

Манай баатар жэгүүртэн мандаха болтогой!

БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

39-дэхи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

...С-эй Буряадай обкомой, Улаан-Үдын горкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй орган

№ 195 (9949) | 1962 оной августын 18, суббото | Сэн 2 мүнгэн

Хани халуун амаршалганууд

...сток-3», «Восток-4» гэжэ замбуулинай онгосонуу- ...эшэн ниидэжэ, амжалтатайгаар бусажа ерэһэнтэйнь ...уулан СССР-эй ажалшад үнэн зүрхэнһөө амаршал- ...эльгээнэ. КПСС-эй Центральна Комитедэй, СССР- ...вно Соведэй Президиумэй, СССР-эй Министрнүүдэй ... нүхэр Н. С. Хрущевой нэрэ дээрэ ороной зүг бүхэн- ...раммануд ерэжэ үргэлжэлһөөр. Совет арадай, эр- ..., инженернүүд, технигүүд болон хүдэлмэрилэгшэдэй ...най дайдые амгалан ёһоор ашаглалгада, асари ехэ ... туйлаһантайнь дашарамдуулан тэдэнэр омогорхолоо ... Летчигууд-космонавтнууд А. Г. Николаев, П. Р. ... гэгшэдтэ эгээл хани халуун амаршалганууд эльгээг-

(ТАСС).

Замбуулин соо туйлагдаһан ...жалтанууд газар дээрэ илалта туйлахые уряална

...-космонавтнууд Анд- ...колаев, Павел Попо- ... дээрэ бусажа, бидэ- ... дахинаа ерээд бай- ...адаа тон ехэ гайхам- ... байна! Планетэнүү- ...ондохи дайда соогуур ...ро зэргэ хэгдэһэн ... ехэ ниидэлгэ толо- ...аар дүүргэгдэбэ.

...к-3», «Восток-4» он- ...ай удаан саг соо нии- ...етскэ наука болон ... асари ехэ амжалта ... гэршэлжэ үгэнэ. Бү- ...: математикын, фи- ...еханикын, медици- ...алтанууд; конструк- ... инженернүүд, техни- ...он хүдэлмэришэдэй зоригжолто зохёохы ажал, замбуулин юртэмсэ соогуур ниидэхын тулада бүтээгдэһэн орёо нарин, найдамтай аппарадууд; замбуулинай онгосонуудые жолоододог, тэдэниие хангадаг хүнүүдэй нарин нягта хүдэлмэри ехэ һонирхолтой.

Огторгойдо туйлагдаһан толотомо амжалтанууд газар дээрэ шэнэ илалтануудые туйлахын тулада бүри оролдосотойгоор хүдэлхые уряална.

В. П. Кузьмин,
Казагай ССР-эй Наукануудай академиин академик.
Шортанды гэжэ хүдэлмэришэнэй посёлок.
Целиннэ хизаар.

Харагты, атаархагты, би— ...оветскэ Союзай эрхэтэнби!

...шэнүүдэй хоорондо ...нгосонууд тухай, хо- ...эсэнүүд руу хүнэй ...тухай Циолковскиин ...шагүй лекциие гу- ...й саада тээ шагнаха ...ай байгаа һэм. Энэ ...хэ үедэ һайн һайхан ...элзэлгэ болоно гэжэ ... һанагдахаар байгаа. ...оветскэ космонавт- ...риян Николаев, Па- ...ич орёо нарин даал- ...жалтатайгаар дүүр- гээд, ямаршьегүй һайнууд газар дээрэ бусажа ерээ.

Энэ хадаа гайхамшагта хэрэг болоно! Баясанаб таанадаар, баатарнууд! Бидэнэр бултадаа таанадаар омогорхонобди. Харагты, атаархагты, би — Советскэ Союзай эрхэтэнби!—гэжэ бидэнэй хэмнэйшье аһан шадалаараа хашхарһайбди гэжэ һанана.

Е. Петрушин,
ЦНИИТМАШ-ай инженер.

Совет арадта амаршалганууд

Замбуулинай дайдые ашаглаха талаар шэнэ элитэ ехэ амжалтануудые туйлаһантайнь — «Восток-3», «Востон-4» гэжэ совет онгосонуудай ниидэжэ ерэһэнтэйнь дашарамдуулан нүхэр Н. С. Хрущевой, Л. И. Брежневэй нэрэ дээрэ гүрэнүүд болон правительствонуудые толгойлогшонорой, дэлхэйн бүмбэрсэгэй элдэб оронуудтахи политическэ партинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй зүгһөө амаршалгын телеграммануд ерэжэ үргэлжэлһөөр.

Хитадай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй Түрүүлэгшэ Мао Цзэ-дун, Хитадай Арадай Республикын Түрүүлэгшэ Лю Шао-ци, Хитадай Арадай Республикын Гүрэнэй Соведэй премьер Чжоу Энь-лай, хитад арадай, Хитадай Коммунистическэ партиин, Хитадай правительствын үмэнэһөө совет арадта, Советскэ Союзай Коммунистическэ партида, Советскэ правительствада, лётчигууд-космонавтнууд Николаев, Попович гэгшэдтэ үнэн зүрхэнэй амаршалгануудые эльгээгээ. Совет арадай энэ шэнэ илалта хадаа замбуулинай дайдые хүн түрэлтэнэй ашаглаха хэрэгтэ үшөө нэгэ асари ехэ нэмэлтэ болоо, энэ илалта социалистическэ лагериин асари ехэ хүсэтэй байһыень, социалистическэ байгуулалтын жэшээлэшэгүй бүлюу һайн байһыень гэршэлэн харуулна гэжэ телеграмма дотор хэлэгдэнэ.

Кубын Республикын президент Освальдо Дортикос Торрадо, Кубын революционно правительствын премьер-министр Фидель Кастро Рус гэгшэд амаршалга эльгээхэдээ ехээр омогорхожо байһанаа мэдүүлээ.

Болгариин Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй Нэгэдэхи секретарь Тодор Живков, Арадай Суглаанай Президиумэй түрүүлэгшэ Димитр, Болгариин Арадай Республикын Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ Антон Югов, Венгриин Арадай Республикын Президиумэй түрүүлэгшэ Иштван Доби, Венгриин хүдэлмэришэнэй социалистическэ партиин Центральна Комитедэй нэгэдэхи секретарь, Венгриин хүдэлмэришэн-таряашадай революционно правительствын түрүүлэгшэ Янош Кадар, Монголой арадай-революционно партиин Центральна Комитедэй нэгэдэхи секретарь, МНР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ Ю. Цеденбал, Италиин Республикын президент А. Сеньи, Италиин Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ А. Фанфани, Гвинейн Республикын президент Секу Туре, Тунисай Республикын президент Хабиб Бургиба, Бирмын Союзай революционно соведэй түрүүлэгшэ генерал Не Вин, Румыниин хүдэлмэришэнэй партиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь, Румыниин Арадай Республикын Гүрэнэй Соведэй түрүүлэгшэ Георге Георгиу-Деж, Румыниин Арадай Республикын Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ Ион Георге Маурер, США-гай президент Дж. Кеннеди, Великобританиин премьер-министр Г. Макмиллан, Эфиопиин император Хайле Селассие I болон бусад амаршалгануудые эльгээгээ.

(ТАСС).

Лётчик-космонавт П. Р. ПОПОВИЧ.

ТАСС-ай фотохронико.

7,5 миллион пүүд ороохо— гүрэндөө!

Республикымнай колхоз, совхозуудаар таряа хуряалгын дэлисэ үдэр, час бүхэн үргэдэжэ эршэдэн шангадана. Мүнөө бүхы аймагуудай ажахынууд энэ хүдэлмэридэ жэгдэрэн оронхой. Таряанай үндэр ургаса хаа хаанагүй гаража, хүн зониие баясуулна, ороохо таряа элбэг дэлбэгээр абахын түлөө тэмсэлдэ зоригжуулна. Энэ жэлэй баян ургасые богони болзорто эмхитэй гуримтайгаар, гээлтэ хоролтогүйгөөр хуряажа абахын тула манай колхоз, совхозууд түрүү ажахынуудай дүй дүршэл үргэнөөр хэрэглэжэ эхилээ. Таряанай ехэнхи хубинь амяарлан хадагдаха юм, машина техникэ хэрэглэхэ талаар «Темижбекский» совхозой дүршэл үргэнөөр нэбтэрүүлэгдэнэ, хуряалга дээрэ нэмэлтэ түлбэри, ороохо ехээр абаһанай, хадаһанай түлөө ехэ түлбэри абаха гэхэ мэтэ материальна урмашуулга хаа хаанагүй хэрэглэгдэнэ. Эдэ бүхы хэмжээнүүд таряа хуряалгые амжалтатайгаар үнгэргэлгэдэ горьтойхон түлхисэ боложо үгэхэнь найдамтай.

Таряа хуряалгын түрүүшын үдэрһөө эхилжэ, гүрэндэ ороохо худалдаха гээшэ колхоз, совхозуудай нэн түрүүнэй уялга мүн. Энэ гүрэн түрын туйлай ехэ удхашанартай хэрэгые онсо хиналта доро абаха гээшэ бүхы партийна организацинуудай, үйлэдбэриин управленинүүдэй, ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй, манай хүдөө бэшэгшэдэй, бүхы уншагшадай шухалын шухала зорилго болоно.

Республикымнай хүдөөгэй ажалшад арга боломжоёо тоолоһо үзөөд, 1962 ондо 7,5 миллион пүүд ороохо гүрэндөө худалдаха, тушааха гэһэн уялга абаба. Энэ хадаа нёдондонойхиһоо гурба дахин ехэ болоно. Энэ дайшалхы зорилго амжалтатайгаар дүүргэхэ арга боломжо бии гэжэ республикымнай бүхы ажалшад мэдүүлээд, эршэ зоригтойгоор тэмсэжэ эхилээ. Жэшээнь, Мухар-Шэбэрэй аймагай колхоз, совхозуудай ажалшад 1 миллион 800 мянган пүүд ороохо гүрэндэ худалдаха, мүн үрһэ хүрэнгөө дүүрэн хааха, ниитынгээ малда элбэг хүрэхэ тэжээл бэлдэхэ гэһэн харюусалгатай уялга абаба.

—Мухар-Шэбэрэй таряашад, механизаторнууд ороохо таряа гүрэндэ худалдаха талаар абаһан уялгаяа заатагүй дүүргэхэ гэжэ бата үгэеэ хэлээ, тиин эршэ зоригтойгоор тэмсэжэ байна,—гэжэ КПСС-эй Мухар-Шэбэрэй райкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр Ц. О. Цыбиков мэдүүлнэ. Тэрэшэлэн Бэшүүрэй, Хяагтын, Зэдын, Тарбагатайн болон бусад аймагуудай ажалшад гүрэндэ ороохо таряа худалдаха талаар дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудые абаад, хүдэлжэ байна.

Иимэ ехэ зорилго урдаа табихадаа, манай ажалшадай гүрэнэйнгөө үмэнэхи бүхы харюусалгаяа гүнзэгыгөөр мэдэржэ, хамаг хүсэ шадалга гарган ажаллаха байһандань дамжаггүй. Таряа хуряалга дээрэ хүдэлжэ байһан ажалшан бүхэн халаан бүхэнэйнгөө даабари заатагүй дүүргэхын түлөө оролдохо зэргэтэй. Тракторист, комбайнер, шофер бүхэн түрүүшүүлэй дүй дүршэл үргэнөөр хэрэглэжэ, үндэр бүтээсэтэйгээр хүдэлхэ, нүхэдтөө туһалха, хуряалгын бүхы хүдэлмэриие һайн шанартайгаар дүүргэхын хойноһоо оролдохо болоно.

Партийна организацинууд, үйлэдбэриин управленинүүдэй хүдэлмэрилэгшэд, колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд ажалшадай эдэбхи үүсхэлые элсүүлэн ударидаха, социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, түрүү дүй дүршэл үргэнөөр нэбтэрүүлхэ уялгатай. Эндэ эмхидхэлэй хүдэлмэри шиидхэхы удха шанартай.

Таряа хуряалгын, тушаалгын хүдэлмэри бүхэниие зүбөөр түсэблэхэ, эмхидхэхэ, хэн ямар даабари даажа абааб, хаана хүдэлхэб, ямар харюусалгатай байхаб гэхэ мэтэ асуудалые нарин нягтаар тодорхойлхо тиигээд даабаряа хэр зэргэ дүүргэнэб гэжэ хиналта, шалгалта хэхэ, саг соонь туһаламжа үзүүлжэ байха гээшэ баһал ехэ удхашанартай байха. Эндэ жэжэ божо юумэн гэжэ үгы, харин бүхы хүдэлмэри онсо һонор анхарал оролдолго доро байгаа һаа, амжалтымнай арьбадхахал.

Таряа гүрэндэ худалдалгые һайнаар ябуулхын тула эгээ мүнөө юу хэхэ хэрэгтэйб? Нэн түрүүн хаа хаанагүй таряа амяарлан хуряалгада нэгэшье үдэр хойшолуулангүй жэгдэрэн ороходо хэрэгтэй. Газар бүхэндэ амяарлан хадахаар таряан эдезшээ. Гэхэ зуура зарим колхоз, совхозууд, жэшээнь, Онохойн совхоз, Сэлэнгын, Хориин зарим ажахынууд һаяын үдэрнүүд болотор хадажа эхилээдүй байгаа. Зарим газарта комбайнууд таряа хуряалгада үшөө бэлэн болоодүй байһаар. Иигэжэ нобшоржо огто болохогүй. Мүнөө үдэр, час бүхэн тонно, центнер ороохоной сэнтэй болоод байна гээшэ. Бүхы ажахынууд таряа хуряалгаяа түрүүшын үдэрһөө эхилжэ, хурдан түргэнөөр ябуулха ёһотой.

Тиихын тула машина техникээ хоёр-гурбан халаанда гэхэ гү, али түхэрэн сүүдхэ соо хүдэлгэхэ шухала. Илангаяа автомашинануудые зүбөөр ашаглаха гээшэ онсо удха шанартай. Саг зуурын заһабари хэхэ мастерскойнуудые эмхидхэхэ, мүн нүүдэл мастерскойнуудые ябуулха, запчастьнуудаар хүсэд хангаха хэмжээнүүд хараалагдаха, ороохо таряа хатааха, хадагалха сушилка, тоогууд гэхэ мэтэ түхеэрэлгэнүүд бэлэн болоод байха зэргэтэй бшуу.

Һаяхан КПСС-эй Буряадай обкомой пленум боложо, гүрэндэ республикын колхоз, совхозуудай таряа худалдаха уялга тухай асуудал зүбшэн хэлсэбэ. 7,5 миллион пүүд ороохо гүрэндэ худалдаха гэһэн республикын колхоз, совхозуудай уялгые дэмжээд, ажалшадай эршэ хүсые ажалай баатаршалгада элсүүлхыень партийна организацинуудые уялгалаа. «Богонихон болзорто, гээлтэ хоролтогүйгөөр таряа хуряалга үнгэргэхын, гүрэндэ ороохо худалдаха түсэбөө болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө хүдөө ажахын ажалшадай дунда социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхыень бүхы областной партийна организациие, бүхы коммунистнууд болон комсомолшуудые партиин обкомой пленум уряална» гээд КПСС-эй обкомой пленумэй тогтоол соо хэлэгдэнэ.

Хүдөөгэй ажалшад, механизаторнууд! Мүнөө таряа хуряаха болон гүрэндэ ороохо худалдаха түсэбөө саг соонь дүүргэхэһээ ондоо харюусалгатай хэрэг үгы. Бүхы хүсэ шадалаа, эрдэм ухаагаа эдеэ хоолой зүйлнүүдые элбэг дэлбэг болгохо бүгэдэ арадай арюун һайхан хэрэгтэ зорюулая!

Бууһан газартань...

...оргой гайхалтай сэлмэг... ...э ниидэлгэһээ бусажа ерэ- ... Николаев болон Павел ...эдые арад зонтой нэгэн ...лишье угталсажа бай- ....

...нуудые газар дээрэ хүл- ...ай командна пунктда ...шад бүри эртэ ерэһэн

...хэ таһалгын дунда та- ...ол дээрэ томо карта ха- ...с карта дээрэ замбуули- ...удай хаагуур ниидэһэн ...лан бэшэгдэһэн. Тэрэ- ... гүрэнэй комиссиин тү- ...рлогшо, эрдэмтэд болон ...нууд зогсоно. Тэдэнэр ...колаев болон Павел По- ...дые тэнгэриһээ бууме- ...ралтын газарта түр- ...шахын тула хаа- ... газарыень шэн- ...орхойлно. Онгосо- доошолжо ябаһан ту- ...эл 9 час 30 минута ...дна пунктда абтаба. Тэ- ...ээр 15—20 минута үн- ...хада, летчик-космонавт ...колаев бууба гэһэн шэ- ... хүрэжэ ерэнэ.

...дашьегүй космонавт-4 ...ич олдожо, түрэл газар ... халуунаар угтагдаба ... мэдээсэл абтана.

...нуудтай хаана уулзажа, ...өөрэлдөө хэхэ тухай сур- ...та гүрэнэй комиссиин ...н орлогшын мэдээсэжэ ...нь дурсагдаһан командна ...гаа Г. С. Титовто бидэ- ...а, нүхэдэйнгөө ниидэл- ...үнгүүд тухай хөөрэжэ ...үйбэбди.

...эхэ тойрожо ябахадаа ...эрьевич өөрынгөө зам- ...шалгые түгэсхэбэ гээ- ... бидэнэр асуубабди.

...Степанович багахан блок- ...ай һүүлээр иигэжэ мэ-

...наа тойрожо ябахадаа...

— Павел Романович?

— 49 дахиндаа.

Тиихэдэнь бидэнэр доторoo иигэжэ бүридхэнэбди: космонавт-3 дүрбэн сүүдхэ саг соо 2600 мянган километр ниидэбэ! Үнгэрөөшэ жэл хахадай үе соо совет космонавтнуудай бэелүүлһэн научна программа тухай хэлээгүйшьеһээ, манай баатарнууд замбуулинай захагүй дайда соо америкынхидтэ орходоо 20 дахин удаан саг ниидэһэн байна гэжэ тэмдэглэлтэй.

...Космонавтнуудые асарха самолёдуудай бууха газарта хүлеэжэ байнабди. Һүүлшын минутанууд... Замбуулинай баатарнууд самолёдууд сооһоо гаража ерэбэл даа.

Согтой баяртайгаар ялалзаһан нюдэнүүд, һахал ургаһан нюурнууд. Баатарнуудые тааланад, амаршаланад, гарыень адханад. «Ура» гэһэн хашхаралдаан һүр жабхалантайгаар сууряатана.

Манай газар юртэмсэ дээрэ гурба миллиард хүнүүд ажаһуудаг гээшэ ааб даа. Тэдэнэр бултааран лэ эгээл энэ минутын үедэ дурсагдаһан баатарнуудые таалан угтаха, бүхы хүн түрэлтэндэ тэдээнэй барюулһан гайхамшагта бэлэг тушаа баяр омогорхолоо мэдүүлһэн үгэ хэлэхэ дуратай байгаа ёһотой. Гэбэшье дайн сэрэгэй хорото муухай түхеэрэлгэ үүдхэдэг, өөрынгөө тэнэг, молхи мохоо үгөөр совет космонавтнуудай гайхамшагта баатаршалгые эгээн утюг шэнгеэр дарахые оролдодог бүлэг хүнүүд би ха юм.

Энэ бүлэгэй нэгэн түлөөлэгшэ—анха США-гай президент ябаһан, мүнөө үргэ аманай эзэн пенсионер Гарри Трумэн. Энэл Трумэн гэдэг Хиросима болон Нагасаки городууд дээрэ атомно бомбонуудые хаяха захиралта үгэһэн. Замбуулинай аха дүүнэрэй ниидэлгэ тухай мэдээсэхэдэнь, тэрэ: «энээн тухайда таанадууд намда үшөө тодоруулжа үгэхэ ёһотойт» гэжэ сурбалжалагшадта хамар дороо гүбэнэжэ, халта абяа гараба.

Хэблэл дотор мэдээсэгдэһэнэй ёһоор, США-да Трумэн ори гансаараа бэшэ. Бэеэ худалдаһан элдэб янзын бэшээшэд, мастодонтнууд — сенаторнууд, солдафон—генералнууд болон худал хуурмаг нэрэ зүүһэн эрдэмтэд бултааран совет гени болон баатаршалга дээрэһээ уламжалан түрэһэн һайн һайхан һанал бодолдо һаад түбэг ушаруулхын хойноһоо оролдожо, хамаг муу муухай ажал эдэбхитэйгээр ябуулна.

Теэд нохойн хэды хусабашье, аяншад улам саашадаа үнгэрэн дабшадаг ха юм гээд хэлэһэн Зүүн зүгэй сэсэн үгэ байдаг. Гарри Трумэнэй хэды тэнэг үгэ хэлэжэ хашхарбашье, хоёр баатарнуудые һуулгаһан замбуулинай совет онгосонууд ямаршье һаадгүйгөөр секунда соо 8 километр түргэнөөр ниидэһэн зандаа ябаа бшуу.

***

Тусхай түхеэрэгдэһэн байрада ошожо орохын тулада космонавтнууд айхабтар олон хүнүүдэй дундуур машинаар ябажа гараа, тиихэдэнь аргагүй олон амаршалгын хашхаралдаанууд соностожо байба.

Хэдэн минута үнгэрһэн хойно баатарнуудай байрада ошожо оробобди. Андриян Николаев, Павел Попович ехэ урматай, хүхюунүүд; тэдэнэр шогтойгоор зугаалалдажа, энеэлдэжэ, журналистнуудай табиһан асуудалнуудта ехэ дуратайгаар харюусана.

Тэдэнэрэй бэе эсэнхэй байжа болоо юм аабза, зүгөөр газаа талаһаань харахада, тиимэ тэмдэг огтошье үзэгдэнэгүй.

Таһалга соонь бүгшэм халуун, Павел Попович энээн тушаа иигээд шоглон хөөрэнэ:

— Сэхыень хэлэхэдэ, замбуулин соо бүри таатай зохид байгаа, иимэ халууншье байгаагүй.

Андриян Николаев энеэбхилжэ:

— Хүн зоншье үсөөн, шууяаншье бага байгаа һааб даа,—гэбэ.

Нютагай улад зонһоо нэгэ хүн космонавтнуудта айлшалха гэжэ шиидэээ юм ха. Ужам таһалга рүү угаа томо ногоо эреэхэн арбуз оруулагдана. Космонавтнууд тэрэниие ехэл амтархажа хооллобо.

... Газарта буулганай һүүлээр хэдэн час үнгэрөөд байхада, түүхэтэ хөөрэлдөөнүүдэй болоһые шагнабабди. Андриян Николаев болон Павел Попович ниидэлгынгээ дүн тухай КПСС-эй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущевто телефоноор элидхэбэ.

Никита Сергеевичтэ Андриян Николаевай юу хэлэһые гансал таамагаар тайлбарилнабди. Космонавт ехэ баяртайгаар энеэбхилбэ. Тэрэнэй хүрин шарахан нюдэнүүд улам гэрэлтэй болон ялалзаба.

— Һайн даа, һайн даа, Никита Сергеевич, — гэжэ тэрэ хэлэнэ. — Москвада уулзатараа баяртай.

Тиигээд Николаев трубкаяа Павел Поповичто үгэбэ. Попович мүн лэ даалгабариин амжалтатайгаар дүүрэһэн тухай элидхэжэ, парти болон правительствын үгэһэн ямаршье даалгабари дүүргэхээр бэлэн байһан тухайдаа мэдүүлбэ.

Эндэ суглараагшадай альгэ зүрхэн баяр омогорхолоор билтаран байба... Юрий Гагарин, Герман Титов, Андриян Николаев, Павел Попович шэнги баатарнуудаар совет орон ямар баян гээшэб! Эдэнэр хадаа манай арадай, манай совет залуушуулай эрхим түлөөлэгшэд мүн. Манай ороной гайхамшагта хүбүүд, элитэ эрдэмтэд, конструкторнууд болон космонавтнууд замбуулин руу улам гүнзэгыгөөр нэбтэржэ, бүхы мүшэтэ юртэмсын нюусануудые тайлбарилха байһаниинь дамжаггүй.

Космонавтнуудай байралһан гэр шадархи талмай дээрэ хүн зон сугларба, столшье трибуна болошобо.

Тиигээд лэ митинг эхилнэ. «Тэнгэриин аха дүүнэрэй» гаража ерэхэдэнь, альга ташалган нэрьешэнэ. «Совет космонавтнуудта алдар соло!» —гэһэн хашхаралдаан бүхы талмай дээгүүр зэдэлнэ.

Эгээл түрүүлэн Андриян Николаев үгэ хэлэнэ. Аалиханаар аад, о үзэг абяае элихэнээр үгүүлжэ, тэрэ иигэжэ мэдүүлбэ:

— Хани халуунаар угтаһанайтнай түлөө һайн даа. Маанадые харахадаа, ниидэлгымнай ямаршьегүй һайнаар үнгэрһэн тухай ойлгобо ёһотойт. Бэемнай элүүр эрхим һайн.

— Үнэн зүрхэнһөө амаршалһанайтнай түлөө баһа дахин баясхалан хүргэнэб, —гээд Павел Попович нэмээнэ. —Нүхэдэйнгөө хэлэһые бүхыень зүбшөөнэб. Үнэхөөрөөшье ниидэлгэмнай һайн үнгэрөө. Энээнэй түлөө манай хүдэлмэришэн ангида, манай эрдэмтэдтэ, манай конструкторнуудта зүрхэнэй халуун баясхалан хүргэхэ хүсэлтэйб. Тэдэнэр замбуулинай захагүй дайдые тодорхойгоор шэнжэлхэ эрхим һайн ниидэдэг лабораторинуудые байгуулаа бшуу.

Дахинаа альга ташалган нэрьешэнэ. Космонавтнууд альга ташалгаар үдэшэгдэн, гараараа хүхюу баяртайгаар даллажа, амархаяа оронод.

Совет хүнүүд Андриян Николаев, Павел Попович гэгшэд замбуулинай захагүй дайдые шэнжэлхэ хэрэгтэ үшөөл нэгэ гайхамшагта шэнэ хуудаһа нээжэ үгэбэ. Эдэнэй үни удаан саг соо ниидэһэн ниидэлгын дүнгүүд сэгнэшэгүй ехэ удха шанартай. Манай ороной эрдэм наука болон техникын эгээл дээдэ шатада байһаниие дурсагдаһан ниидэлгэ дахинаа гэршэлэн харуулба.

А. Романов.
(ТАСС-ай тусхай корр).

ИИМЭ ХҮБҮҮДЭЭР ОМОГОРХОНГҮЙ ЯАХА

* * *

Николай ДАМДИНОВ

МАГТААЛ

Бөөриёо бурхөөһэн сэсэгүүднай
Бороодоо угаагдаад гоёл байна.
«Востогтоо» мордоһон космонавтнуудһай
Болзортоо бусахадаа гоёл байна.

Аажамхан дэлхэйгээ орхижорхёод,
Аглагта дүүлижэ ябахадаа, ши —
Арадайнгаа зүрхые эзэлжэрхёод,
Алтанхан одондол харагдаалши.

Үүр хираан үдэшэ хоёрой һэлгэсын
Үндэртэ түргэнинь гоёл байна.
Үнэтэ шэжэмтэ «Восток» онгосын
Үгэ дуулаамгайнь гоёл байна.

Маргааша нүгөөдэнь ниидэшэлэйл —
Марсда шэглээ гү, али үгы гү?
Һанаандаа басагадууд зобошолой:
Һамгатай хүбүүн гү, али үгы гү?

Агаарта мухариһан юртэмсэмнай
Алим жэмэсдли гоёл байна.
Ахалагша мэргэн Оньһологшомнай
Алдуугүй ухаатай гоёл байна.

Зэргэлээд ниидэһэн космонавтнуудһай
Зэлэ таталдан зураллзаалта.
Һайханаар нүхэсэһэн таанадуудһай
Һара, нарандал һанагдаалта.

Зулынгаа дэлюундэ сэсэгүүднай
Ургажа мүндэлөөд гоёл байна.
Улаанхан талмайдаа космонавтнуудһай
Угтуулан буухадаа гоёл байна.

Ажалай амжалтада уряална

Бидэнэр, мүнөө үеын совет хүнүүд, гайхамшагта сагта ажаһуунабди. Орон дотороо коммунизм байгуулжа эхилһэн совет арад ажахыгаа амжалтатайгаар хүгжөөжэ, коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулжа байна. Мүн эрдэм ухаанай хүгжөөлгэдэ энээнһээ урда үзэгдөөгүй элитэ ехэ амжалта туйлагдаа. Замбуулинай дайда соогуур «Восток-3», «Восток-4» гэжэ онгосо-одонуудаар космонавтнуудай удаан саг соо нэгэн доро зэргэ ниидэлгын амжалтатайгаар бэелүүлэгдэһэн гайхамшагта ниидэлгэ энээниие бүхы дэлхэйн арад зондо эли тодоор гэршэлэн харуулаа.

Манай Ленинэй орденто паровозо-вагонно заводой хүдэлмэришэд бүхы совет арадтаяа хамта лётчик-космонавтнууд Андриян Григорьевич Николаев, Павел Романович Попович гэгшэдэй баатарлиг габьяа гаргаһаарнь омогорхохо ёһоороо омогорхоно. Августын 11-нэй, удаань августын 12-ой үдэр «Восток-3», «Восток-4» гэжэ онгосо-одонуудай замбуулин дайда руу табигдаһан тухай ТАСС-ай мэдээсэл дуулаһанһаа хойшо түрэл Москваһаа дамжуулгые ехэ анхаралтайгаар шагнажа, совет арадай баатар хүбүүдэй эрэлхэг зоригоор ехээр баясажа байгаабди.

Андриян Григорьевич Николаев Павел Романович Попович хоёр шэн зоригтой ажалай айхабтар ехэ жэшээ маанадта харуулаа, бидэниие ажалай шэнэ, ехэ амжалтада зорюулна.

Манай заводой хүдэлмэришэд саашадаа бүри эршэмтэйгээр тэмсэжэ, ажалай шэнэ амжалта туйлаха байһанаа мэдүүлнэ. Заводой бүхы хүдэлмэришэд һайн ажаллаһанайнгаа ашаар түрүүшын электровозые заһабарилха зорилгоёо нэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлжэ шадаһан байна.

Заводоймнай олонхи хүдэлмэришэд даабаряа ходо үлүүлэн дүүргэнэ. Бишье даабаряа 140 процент хүргэнэб.

Д. Дармаев,
ПВЗ-гэй заһабарилгын механическа цехэй хүдэлмэришэн.

* *

Зүрхэнэйм үгэ

«Замбуулин сиидэм дайдамнай захатайл юм гү, үгы гү»,—гэжэ эхилдэг буряад арадай урданай дууе нэгэтэ бэшэ соносһон хүнби. Багадаашье, ехэ болоодшье ябахадаа энэ дуунай гүн удхатайда, арадай хүсэл эрмэлзэлэй захагүйдэ гайхагша бэлэйб. Харин мүнөө хоридохи зуун жэлэй хоёрдохи хахадта тэрэл дүтэ хүртэшэгүй сиидэм замбуулин руу Совет оронойнгоо баатар хүбүүдэй хойно хойноһоо дэгдээд, һөөргөө буужа байхада, минии досоо һайн һайхан бодолнууд түрэнэ. Хэрбээ манай холын үгсаатан бэшэ, харин эхэ, эсэгэнэрнай замбуулин захатай юм гү гэжэ дуун соогоо асуудаг байгаа һаань, бидэ хүбүүд, басагадынь энэ асуудалда тон тодо харюу үгэжэ шадаха болоод байна бшуубди. Яахадааб гэхэдэ, совет эрдэмтэдэй, конструкторнуудай, инженернүүдэй, хүдэлмэришэдэй гараар бүтэһэн одон-онгосонууд замбуулин соогуур зам гаргаад, баатар космонавт хүбүүднай байгаалииень шэнжэлээд ерэнэ ха юм.

Мүнөө түрэл газартаа буужа, хани халуунаар угтуулан байһан хоёр нүхэд: чуваш Андриян Николаев, украин Павел Попович гэгшэдэй Никита Сергеевичтэй утаһаар ярилдахые радиогоор шагнахадаа, ямар нэгэн гайхалтай, шэнэ аялгатай хүгжэм шэнгеэр хүлеэн абааб. Ёһотойл хүбүүд байна даа! Иимэ хүбүүдэй замбуулин дайдые шэнжэлжэ, зам гаргаад бусаһаниинь гайхалгүй.

Иимэ сагта дуу дуулаха дуран хүрэнэ. Теэд ямар дуу дуулалтайб. «Замбуулин сиидэм дайдамнай захатайл юм гү, үгы гү?»—гэжэ дуулахагүй ха юмбиб. Энэ дуумни үнинэй хуушараа.

«Замбуулин сиидэм дайдаар замаа үнинэй гаргаалди»,—гэжэ нэгэ бага ондоо болгоод дуулаа һаам яахаб! Болохо бэшэ гү? Шэнэ үльгэрнүүд, домогууд, дуунууд хэрэгтэй болоол!

А. Бальбуров,
уран зохёолшо.

* *

Летчик-космонавт П. Р. Попович. ТАСС-ай фо[то]

Даабариһаа гадуур...

Манай ороной эрхэтэд Андриян Григорьевич Николаев, Павел Романович Попович замбуулинай «Восток-3», «Восток-4» онгосонуудые жолоодожо, юртэмсэ дэлхэйе жара гара тойроод, алтан дэлхэйдээ амар мэндэ бусажа ерэбэд. Энэ ушар Эсэгэ оронойнмнай ардар солые улам өөдэнь үргэнэ.

Энэ гайхамшаг баатаршалгада харюу болгон, Клюевкын модоной заводойхид хүсэ шадалаа улам эршэдхэжэ байна. Эдэнэр модо хюрөөдэхэ найман һарынгаа түсэб 20 хоногоор уридшалан дүүргээд, даабариһаа гадуур 7 мянган кубометр модо үгэхэнь.

Заводой замай залуурщад—рамщик Л. Г. Щебров, лебёдчик М. П. Зайцев, жолоошод П. Хамаганов, Н. Голышев үдэр бүри халаанайнгаа даабари 115—120 процент дүүргэнэ.

Н. Тюрнев.

Минии хүсэлэн

Замбуулин дайда руу дэгдээд бусаһан манай хүбүүдэй гайхамшаг баатаршалга арадаймнай дурасхаалда удаан удаан мартагдахагүй байһаниинь мэдээжэ. Нэгэн доро шахуу ниидээд, оройдоо зургаан минутын һэлгээтэйгээр түрэл газарта буужа ерэһэн чуваш хүбүүн Андриян Николаев, украин хүбүүн Павел Попович гэгшэдэй эрэлхэг зориг, хүсэл эрмэлзэл мүнөө үеын совет залуушуулай тон эрхим һайн шанар шэнжые дахинаа гэршэлэн харуулба ха юм. Хэдэн сүүдхэ замбуулин соогуур ниидээд ерэхэ ямар хабатай гээшэб! Манай арад замбуулин соошье тэдэнтэй суг, тэдэнэй һанал соо ябаа гээ һаа, алдуу болохогүй. Тиимэл хадань хоёр хүбүүдэймнай зориг түгэлдэр, амжалтатай ниидэһэниинь ойлгосотой. Ямаршье бэрхэшээлые дабажа гараха зориг Эхэ ороной, араднай, партимнай бидэндэ үгэнэ ха юм.

Саашань хэлэхэдэ, би эхэнэр, гэрэй эзэн хүн һэн тулада, эдэ баатар хүбүүдэй гэртэхиндэ, түрэл саданууд таань иимэ хүбүүдые түрэжэ, хүмүүжүүлжэ үгэһэндэнь халуун баяр хүргэхэ хүсэлтэйб. Гадна Павел Поповичой һамганда, басагандань баһал амжалта, зол жаргал хүсэнэб. Харин Андриян Николаевнай һамгагүй хүн байшоо, зүгөөр иимэ хүбүүндэ һамганай олдохо байһаниинь бүришье арсашагүй. Тиимэл һэн тула өөртөө хүрэмэ эрхим басага оложо, хурим түрэ нарьюулхыень юрөөнэб. Эдэ бүгэдые би гэрэй эзэн эхэнэр, эхэ хадаа бэшэнэб, энээниие ойлгоно бэзэт.

Гайхалтай һайхан үе сагта ажаһуунa гээшэбди даа. Тиимэл һэн тула эрдэмтэншье, хүдэлмэришэншье, гэрэй эзэн эхэнэршье һаа, энэ үе сагайнгаа бахархалта үйлэ хэрэгүүдээр омогорхонгүй байха аргамгүй. Энэл даа минии үгэ.

А. Додлова,
гэрэй эзэн эхэнэр.

Түүхэ домогто ороһон замбуулинай баатарнуудые Москва хүлеэжэ байна

— Бууҗа ерээ! — Энэ мэдээн совет ороной ниислэл хотодо угаа түргэнөөр дэлгэрбэ, удаань бүхы дэлхэйдэ тараба. Замбуулинай баатарнууд, СССР-эй хоёр эрхэтэд, заагдаһан райондоо амгалан һайнаар буужа ерэбэ. Ниидэлгэ дүүрэв! Космонавтнуудай бэеынь тамир эрхим һайн. Коммунизм байгуулагша—совет эрхэтэн гээшэ ямар бэ гэжэ планетэ үшөө дахин хараба. Андриян Николаев ба Павел Попович—иимэ баатар зоригтой хүбүүдтэй, иимэ хүсэн түгэс эрдэм техникэтэй байхадаа газар дэлхэйн ерээдүй ямар гоё һайхан байха гээшэб гэжэ хүн түрэлтэн баясан хаража байна.

Түүхэдэ түрүүшынхеэ замбуулин руу хамтын ниидэлгэ хэһэн хоёр совет космонавтнуудай ниидэжэ ябахада 95 часай турша соо хүн түрэлтэн баясан хүхин ажаглажа байгаа. Хэдэн часай турша соо Николаев Попович хоёр шэнгеэр нэгэшье хүн иимэ гоё үзэгдэлнүүдые хараагүй байха. Бүхы табан түбиин хүн зон манай хүбүүдэй ниидэлгые ажаглан хараа. «Бултадаа эрхим һайн!» гэһэн эдээнэй мэдээе замбуулинһаа хүн зон шагнажа байгаа.

Николаев ба Поповичой гайхамшагта ниидэлгэ тухай Америкын газетэнүүд эдэ үдэрнүүдтэ ехээр бэшэбэ. США-гай гээгдэһые урмаа хухаран тэмдэглэнэ, энээнһээ тобшолол хэнэ. «Замбуулин түбидэ Росси нилээдгүй урда оронхой» гээд «Нью-Йорк геральд трибюн» томо гэгшын гаршаг үгэнэ. Совет космонавтнуудай буужа ерэхэдэ. «...Ородууд замбуулин түбидэ гол илалтануудые туйлахань» гээд нүгөө «Нью-Йорк геральд» газетэ тэмдэглэбэ.

Совет хүн ажал хүдэлмэриингөө аша үрөөр омогорхохол ёһоороо омогорхоно. 1962 оной августын 11—15-най үдэрнүүд хүн түрэлтэнэй түүхэдэ хэтэ мүнхэдөө ороо гээшэ. Газар дэлхэйн баатар хүбүүд Андриян Николаевай ба Павел Поповичой нэрэ алтан үзэгүүдээр бэшэгдэжэ, түүхэдэ ороо.

Гайхамшагта онгосонуудые байгуулагшад—совет конструкторнуудай, инженернүүдэй, хүдэлмэришэдэй нэрэ алдар хэзээдэ мүнхэ байха.

Замбуулин руу зам гаргаһан шэнэ хүнүүдээр Москвамнай баясан омогорхоно. Москвагай ажалшадай зүрхэ сэдьхэл баяр баясхалангаар билтарна. Гагарин, Титовой буужа байха үедэ баһал иимэ байгаа һэн. Тиин мүнөөдэр баяр баясхалангай далай үшөө ехээр билтарна.

Совет ниислэл хотодо юрын ажалай үдэрнүүд үнгэржэл байна, зүгөөр августын 11-һээ эхилжэ «Восток-3» замбуулинай онгосын ниидэһэнһээ хойшо городой шэнжэ маяг һайндэрэй тухэлтэй. Москвагай ажалшад ямар нэгэн онсо дэбжэлтэтэйгээр предприятинуудтаа хүдэлжэ байна. Бултадаа үсэгэлдэрэйхиһөө үшөө һайнаар мүнөөдэр хүдэлхые оролдоно, нормоёо үлүүлэн дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур үшөө ехэ продукци үгэхые эрмэлзэнэ.

— Андриян Николаевай, Павел Поповичой баатар габьяа тухай дуулаад, хүсэн дээрэм хүсэн нэмэбэ, — гэжэ «Хадуур ба Балта» гэжэ заводой сталевар Анатолий Шиманов хэлэнэ. Залуу болоноob! Энэ гайхамшагта баатаршалгын хүндэлэлдэ бүхы бригадаараа даабариһаа гадуур үшөө ехэ продукци үгэхэ гэжэ шиидээбди. Манай гайхамшагта Эхэ ороной аша туһада саашадаашье бүри һайнаар хүдэлхэбди.

Ажалай дэбжэлтэ ганса Москвае бэшэ, харин бүхы орон дотор дэлгэрбэ. «Космонавтнууд Николаев ба Поповичто» гэһэн тэмдэгтэй телеграммануд корабльнуудһаа, шахтнуудһаа, заводуудһаа ба фабрикануудһаа, барилгануудһаа ниислэл хотодо ерэжэл байна. Эхэ оронойнгоо хүбүүдэй гайхамшагта баатаршалгын хүндэлэлдэ бүхы бригадаараа, халаанаараа, предприятяараа «замбуулинай ажалай вахтада» жагсана. Бултадаа Николаев ба Поповичой нэрэ хүндэдэ хүрэмөөр байхые оролдоно.

Манай орондо ажал гээшэ баяр жаргалай хэрэг болонхой. Эгээл иимэһээ зохёон байгуулхы ажал, манай хүнүүдэй оюун бэлиг дэлхэйе доһолгоһон «Восток» гэжэ замбуулинай одон-онгосонуудые байгуулаа бшуу. Бүхы дэлхэй дээрэ энээндэ дүтэрхышье юумэн үгы.

Эдэ үдэрнүүдтэ ниислэл хотодо дэлхэйн байгаалишье һайндэрэйхеэр, сэлмэг хонгороор тогтонхой. Июль һарын хура бороон, августын түрүүшын хэдэн үдэрнүүдэй бүрхэг тэнгэри сэхэлдижэ, А. Николаевай ниидэхэ үдэр нара ногоо татажа байба. «Восток-3», «Восток-4» гэжэ онгосонуудай зам татажа гараһан захагүй замбуулинай тэнгэри сэлмэгээр харагдана. Юрий Гагарин ба Герман Титовой ниидэһэн үдэрнүүдтэ—замбуулинай шэнэ үе сагта жэгтэй гоё сэлмэг үүлөөгүүр болоо бэлэйл.

Улаан Талмай баяр баясхалангаар билтарна. Зохёон байгуулхы ажалай, эрдэм ухаанай илан мандаһанда баясан хүхихэеэ хэдэн мянган ажалшад эндэ ерэнхэй. Москвагайхидтай хамта ниислэл хотын айлшад бии.

— Ямар гоёб даа!—гэжэ Н. Бурденкын нэрэмжэтэ нейрохирургиин институдай хүдэлмэрилэгшэ А. Арутинова хэлэнэ. Тэдэнэр амгалан һайн буужа ерээ. Бэеынь тамир эрхим һайн. Дүрбэн үдэрэй турша соо манайшье зүрхэ сэдьхэл тэдэентэй хамта замбуулинда ябалсаа. Мүнөө космонавтнуудһай бидэнтэеэ хамта газар дээрээ байна. Замбуулинай баатарнуудта алдар соло! Коммунизмын замаар арад зоноо ударидажа ябаһан манай партида алдар соло!

Внуковын аэропортһоо Улаан Талмай хүрэтэр ерэһэн шоссе москвагайхид «замбуулинай баатарнуудай харгы» гэжэ омог дорюунаар нэрлэдэг юм. Мүнөө энэ харгы илангаяа гоёор харагдана. Эгээл энэ харгыгаар хүн зоной альга ташалган соогуур, сэсэг набшын, улаан тугуудай хоорондуур Гагарин, Титов ябаа һэн. Москвагай «агаарай үүдэн» болохо аэропорт эдэ үдэрнүүдтэ һайндэрэй шэнжэ тэмдэгтэй. Мүшэтэ замбуулин руу аяншалагшадай «замбуулинай баатарнуудай харгы» эгээл эндэһээ эхилнэ.

— «Замбуулинай хүбүүд» Николаев ба Попович гэгшэдээр баясанабди, омогорхонобди,—гэжэ Внуково аэропортын начальник В. Черняков лётчигуудай үмэнэһөө хэлэбэ. Баатар космонавтнуудые москвагайхидтай хамта угтаха үдэрөө хүлеэжэ ядан байнабди. Мүшэтэ замбуулин руу хэһэн жэшээлэшэгүй энэ ниидэлгын бэрхэшээлтэй байһыень ойлгонобди, энээгээр омогорхонобди, космонавтнуудта баярлан атаарханабди. Хүндэтэ нүхэдүүд, таанадаа Москвада хүлеэнэбди! Гайхамшагта баатаршалгаартнай үнэн зүрхэнһөө амаршалнабди!

«Баатар космонавтнуудһай ямар ябана ааб? Хэзээ буужа ерэхэ юм ааб? гэһэн асуудалтайгаар москвагайхид августын 15-най алтан шара нарата үглөөгүүрые угтаа. Тиин энэ саг ерээл даа. Түүхэтэ ниидэлгэ дүүрэбэ!

Буужа ерэхэ гээшэ эгээл харюусалгатай, ниидэлгын эгээл бэрхэшээлтэй үень юм. Космонавтнууд энээниие эрхим һайнаар дүүргэбэ. Коммунис партиин, манай агуу ехэ Эхэ ороной шэн габьяата, залуу, дорюун хүбүүд шэнжэлэлгынгээ хүдэлмэри дүүргэһэндэл адляар лэ энэ хэрэгээ дүүргэбэ.

Энээнтэй хамта Америкын астронавтнуудай ниидэхэдэ тохёолдоһон бэрхэшээлнүүдые дурдангүй аргагүй. Эдээнэй ниидэлгэдэ элдэб техническэ дутагдалнууд тохёолдоһон байгаа.

«Восток-3», «Восток-4» гэжэ онгосонуудай ниидэлгэ эрхим һайнаар үнгэрөө. Советскэ Союзда хүнэй ами бэеын, тэрэнэй һайн ябаха тухай нэн түрүүн оролдодог, анхардаг гээшэ. Совет космонавтнуудай дүрбэн ниидэлгэ бултадаа эрхим һайнаар үнгэрөө. Совет марка иимэл даа!

Хүн түрэлтэнэй, коммунизмын аша туһада шэнэ баатаршалга гаргажа, бүхы дэлхэйе доһолгоһон шэн зоригто баатарнуудаа баяр баясхалантайгаар угтахаар ниислэл хотомнай бэеэ зэһэнхэй.

Виталий ЛАТОВ.
(ТАСС-ай корр.).

Космонавт А. Г. Николаевай түрэһэн нютаг Чувашай Шоршелы гэжэ тосхондо. Зураг дээрэ: космонавтын аха, колхозой мастер Иван Григорьевич (баруун гарһаа) замбуулинай «Восток-3» гэжэ онгосын табигдаһан үдэр баатарай нютагаархидтай хөөрэлдэжэ байна.

ТАСС-ай фотохронико.

Гоёл байна даа!

Манай зүблэлтэ засаг, коммунис парти имагтал арад зоной аша туһада алба хэдэг ха юм.

Мүнөөшье хоёр томо одон-онгосо хойно хойноһоо һүр жабхалантайгаар һубарилдан гаража, замбуулинай захагүй дайда руу аяншалаад, Эхэ оронойнгоо соло магтаал дахин дуудуулба. Тэ[…] тар хүбүүднай—Ан[…] колаев, Павел Поп[…] сүүдхэ соо бахин б[…] лоодожо ябаба.

Энэ хадаа совет [...] гайхамшагта амжа[...] хүнүүдэй асари ех[...] шалгын элитэ гэр[...] үгэхэһөө гадна, бү[...] лин юртэмсые хүн[...] туһада зорюулха г[...] зорилгын бэелүүлэг[...] һэнэй арюун һайх[...] мүн болоно. Ии[...] дань, һүниин сагта [...] рэлээ толоруулдаг [...] ранай гарахын ур[...] гансаархнаа ялар[...] даг Үүрэй Солбон[...] шалан ошохо саг [...] ха юм гээд элихэнэ[...] на.

Теэд энэ ашата [...] рэг бэелүүлгэдэ [...] эрдэмтэд хубита[...] мүн саашадаа [...] байһаниинь дамжа[...]

Зүгөөр, Һара, Н[...] тэр ниидэхые түх[...] һаа, энэ зорилго б[...] рэгтэ өөрынгөө аж[...] то туһа хүргэжэ б[...] ша хүнүүдэйнгээ з[...] гаалгада маанад, [...] хүдэлмэрилэгшэд, [...] зэлгэ ехэтэйгээр ор[...] гатайбди.

Саашадаа, ком[...] гуулаад байхада[...] ямар гоё һайхан с[...] гээшэб! Мүнөө [...] ажаллажа ябахад[...] тай хүхюу байна[...]

Ц. [...]

МАНАЙШЬЕ АМАРШАЛГА ХҮЛЕЭН АБЫТ

Замбуулинай совет онгосонуудай мүшэтэ юртэмсэ руу дэгдэһэн тухай бүхы дэлхэйе доһолгоһон мэдээн манай больницын палата соо дуулдаа һэн.

—Нүхэдүүд, совет одон-онгосонууд захагүй замбуулин руу дэгдэбэл, таанадые амаршалнаб!—гээд, медицинскэ сестра Валерия Самойловна хирургиин палатада гүйжэ оробо.

Дүрбэн үдэрэй турша соо бидэнэй зүрхэ сэдьхэл, бүхы анхарал эдэ хоёртой хамта захагүй замбуулинда ябалсаа. Эдэнэрнай алтан дэлхэйдээ, Совет газар дайдадаа амгалан мэндэ бусажа ерэбэ. Дааһан даабаряа сүм дүүргэжэ бусаба. Замбуулинай баатарнуудта алдар соло! Иимэ онгосонуудые зохёон байгуулһан хүнүүдтэ баяр хүргэе. Манай Эхэ ороной эрдэм, техникэ мандаг лэ!

Нарата һайхан Забайкали нютагһаа амар мэндые хүлеэн абыт, баатар космонавтнууд!

Б. Литвин.

Шэнэ зориг бадараа[…]

Улаан-Үдын модоной заводойхид замбуулин соогуур ниидэһэн «Восток-3», «Восток-4» одон-онгосонууд урид хараалагдаһан газартаа ямаршьегүй һайнаар буугаа гэһэн ТАСС-ай мэдээсэлые баяр баясхалантайгаар угтаба.

Эхэ оронойнгоо эрдэмтэдэй зохёоһон агаарай одон-онгосонуудаар баатар зоригто совет хүбүүд Андриян Григорьевич Николаев, Павел Романович Поповичой замбуулин дайдаар ниидэжэ, шэнжэлгэ хэхэ түсэбөө сүм дүүргээд, амжалтатайгаар бусажа ерэһэн тухай һонирхолтой хөөрэлдөөнүүд заводой цех, бригадануудаар, модо урадхуулдаг хүдэлмэришэдэй дунда болоно.

Заводой хүдэлм[…] һара, квартал бү[…] сэб амжалтатайга[…] шэнэ уялгануудые[…] зоригтойгоор хүдэ[…] до 7 һарын турш[…] ган кубометр мод[…] бэл, байгша оной [...] мянган кубометр [...] дэгдөөд байна. А[...] сэ нилээд дээшэл[...]

Коммунис ажа[...] гууд Альберт За[...] хаил Михайловск[...] Куксав, рамщигу[...] Мартемьянов, Ва[...] форов, Иннокенти[...] эрхим ажалай жэ[...] на.

Д[…]

Омогорхол, баярнай хиза[…]

Хүн түрэлтэнэй эрдэм ухаанай түүхэдэ үшөө нэгэ гайхамшаг туйлалта эдэ үдэрнүүдтэ бэелүүлэгдээ.

Совет оронойнмнай зориг ехэтэ космонавт нүхэд Андриян Григорьевич Николаев Павел Романович Попович хоёр замбуулинай захагүй океан соогуур одон-онгосонуудаараа зуралзуулан, гурба-дүрбэн хоногой туршада бүмбэрсэг дэлхэйе хэдэн арбаад дахин бүһэлэн ниидээд, хараалагдаһан газартаа энхэ амгалан бууба ха юм. Эдэ нүхэднай ниидэжэ ябахадаа ажаглалта, тэмдэглэлнүүдые, мүн фото буулгабаринуудые хэжэ, шэнжэлхы программынга[…] тэй сэнтэй ажал[…] хамта, элдэб ба[…] олон ороной ара[…] жалта хүсэһэн, [...] лай, хани бариса[...] үгэнүүдтэй радио[...] жуулан эльгээһэн[...]

Алдар солоёо [...] замбуулин хүрэ[...] ашата һайхан [...] ной эрхэтэд бай[...] омогорхонги ню[...] гаа бүгэдын бая[...] набди.

Ж. [...]
Д-Н[...]
Яруунын аймага[...] Үльдиргэ нютаг.

БУРЯАД ҮНЭН

2-дохи нюур

1962 оной августын 18.

НЭГЭШЬЕ ХОНИН
...рэжүүлэгдэнгүй үлэхэ ёһогүй

* * * ★

...убликын колхоз, совхозуудта хонидые ...усственнаар үрэжүүлгын ябаса тухай

Энэ оной августын 10-най мэдээн

...уд	үрэжүүлэгдэһэниинь бүхыдөө (толгойгоор)	пунктнууд бүхыдөө
...анай	94	5
...кын	1015	6
	1653	7
...й	6004	16
...скын управлени ...ыдөө)	8766	34
...ай	3877	41
	8332	93
	9499	52
...и управлени ...идөө)	21708	186
	11577	101
	1777	27
... управлени ...идөө)	13354	128
...н	1771	28
...-Шэбэрэй	10441	85
...ын	18154	88
...тайн	91012	12
...Үдын управлени ...идөө)	31276	213
...жахын туршалгын ...ици	498	6
...УБЛИКА ДОТОР ...ХЫДӨӨ	75602	567

...үрын удха шанартай ...ргые республикын ...олхоз, совхозуудай ... управленинүүдэй) ... 1-һээ эхилбэшье ...гэрһэн 10 хоног соо ...та 75 мянган хонид үрэжүүлэгдээ гэхэ гү, али энэнь нёдондонойхиһоо 2,5 дахин ехэ болоно. Тиибэшье энээгээрээ һанаагаа амаралтай бэшэ. Ушар юуб гэхэдэ, Баргажанай, Захааминай, Тарбагатайн аймагууд, Кабанскын совхоз энэ хэрэгтэ харюусалгагүйгөөр хандажа, бэлэдхэл муутайгаар угтаа. Гэхэһээ байтагай Тарбагатайн «Дружба», «Восход», «8 Марта» колхозууд энэ һарын арбан болотор үрэжүүлгын хэрэг эхилээдүй байһан байна.

Мүн олохон ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, илангаяа мэргэжэлтэд гээгдэнги һанал баримталаад, үрэжүүлгые 4—5 һараар унжагайруулдаг байна. Баримталан хэлэбэл, Зэдын аймагай XX партсъездын нэрэмжэтэ колхоз 11 мянга гаран хонидоо ноябрь һара хүрэтэр үрэжүүлхээр түсэблэнхэй.

Иимэрхүү алдуу эндүү гаргахагүйн тулада мэргэжэлтэ бүхэн үрэжүүлгын үедэ зоотехническэ эрилтэнүүдые наряар хинан шалгажа, шууд сэхээр бэелүүлхэ ёһотой. Тинхэдээ техник-үрэжүүлэгшэд бэлэдхэл һайнтай байха зэргэтэй.

Зорилго юуб гэхэдэ, үйлэдбэриин управлени болон аймгүйсэдкомууд мүнөөнһөө эхилээд, мэргэжэлтэдһээ бүридэһэн тусхай комисси байгуулжа, хонин бүхэнэй гүйсэд үрэжүүлэгдэһыень дахин наряар лаблан шалгаха зэргэтэй.

Республика доторнай хонидые искусственна аргаар үрэжүүлгэ хаа хаанагүй эхилээ. Сэлэнгын совхозой 2-дохи фермын Намзад Дашиевагай ажахын тоосоондо ороһон хонишоной бригада бүхыдөө 3000 хонитой юм. Тэрэнэйнь 1400 эхэ хонин болоно. Бригадань 13 хүнһөө бүридэжэ, долоон газарта отаратай.

Нүхэр Дашиева 1958 он болотор һаалишанаар хүдэлөө. Тэрэ хонин ажалда ороһоор дүрбэдэхи жэлээ хүдэлжэ байна.

Намзад Дашиевагай бригада нёдондо жэл 100 эхэ хонинһоо 86 хурьга абаа юм. Бригадань мүнөө жэл 1400 эхэ хонидоо сүм искусственна аргаар үрэжүүлхэ зорилготой.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Н. Дашиева.
С. Балдуевай фото.

һайн бэлэдхэлтэйгээр угтая

...ндо Бэшүүрэй сов... эхэ хонинһоо миил ... абаһан юм. Үнгэ...элэйнгээ алдууе да...ахагүйн тула искус... аргаар үрэжүүлхэ ...айн бэлэдхэлтэйгээр ...эжэ энэ совхозой ... эрхилэгшэ Дамчай ... мэдээсэнэ.

...ган эхэ хонидые ис...а аргаар үрэжүүлхэ ... нээгдэнхэй, тус тус... вагончигуудтай, ...хо зэр зэмсэгүүдээр ...нгагданхай.

...үүлтэрэй 10—12 ки... һайн шанартай на... үгэдэг эрхим клас...сын үрэһэн абтажа, ...машинаар үдэр бүри ...та зөөгдэнэ. Тиихын ...э хусануудые харуу... Бато Цыремпиловэй ...эмдэглэлтэй. Нүхэр ...ов ехэхэн оролдосо... хүдэлжэ, харадаг ху... тарган тобир байл...ртөө нэгэ килограмм ...0 грамм морхооб, ...гэ, загаһанай тоһо, ...гүй һү ба ногоон тэ... бүхэндэ үгтэнэ.

...эл хүдэлжэ, ажалай ...элтэй болоһон үрэ...д, тиихын хамта мал ...ээ эрдэмтэй мэргэ...идэ хүдэлнэ. Жэ... ажахын тоосоондо ороһон бригадануудые мэргэжэлтэ нүхэд: Цыренов, Ринчинов гэгшэд эрхилнэ.

Һүүлэй мэдээгээр, хэдэхэн үдэрэй турша соо совхозой отделенинүүдтэ 1500 эхэ хонид искусственна аргаар үрэжүүлэгдэбэ. Харюусалга ехэтэй энэ ажалые совхозой хонишод 40 үдэрэй туршада дүүргэжэ, ерэхэ жэлдэ 100 хонинһоо 100 хурьга абаха түсэбтэйгөөр хүдэлнэ.

Д. Цыденжапов.

Үдэр бүриимнай анхаралда...

Манай управлениин колхоз, совхозууд байгша ондо хонин ажахые эрид хүгжөөхэ, тоо толгойень улам олошоруулха тушаа тодорхой хэмжээ ябуулгануудые хараалһан юм. Тодорхойлон хэлэбэл, энэ жэлдэ бүхыдөө 115.500 эхэ хонидые үрэжүүлхын зорилгоор 91 пункт эмхидхэгдэнхэй. Даб дээрэ бүхы хонидой 12 мянгаһиинь үрэжүүлэгдээд байна. Август һарын хоёрдохи арбан хоногой дүүрэхээ байн гэһээ, иимэ үрэ дүн хэнэй сэдьхэл амаруулба гээшэб!

Энэ талаар хамагай хойно шэрэгдэжэ ябаһан Хурамхаанай, Дэрээнэй совхозууд тушаа онсо тоггожо хэлэлтэй. Ушар юуб гэхэдэ, энэ һарын 10 болотор Хурамхаанай совхоз (главна зоотехнигынь нүхэр Доржиев) нэгэшье толгой хони үрэжүүлээгүй байшоо. Эдэнэр 23.500 хонидоо хэзээ үрэжүүлхээр бодомжолно гээшэб? Бүришье һаа гайхалтай. Хажуудань хаяа хадхажа һуудаг Дэрээнэй совхоз, (главна зоотехнигынь Гомбоев) баһал иимэрхүү байдалтай гэхэдэ болоно.

Дурсагдаһан совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд эдэ бүгэдэһөө зохихо тобшолол хэжэ, үрэжүүлгын халуун хаһые эрид шууд түргэдхэхэ тушаа яаралтай хэмжээ абаха зэргэтэй.

Энэ хэрэгтэ харюусалгатайгаар хандаһан Түнхэнэй Саянай совхоз, мүн эндэхи Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз бүхы хонидойнгоо хахадһаа олонхииень үрэжүүлжэ дүүргээд байна. Тиихэдэ Ахын, Кабанскын аймагуудта энэ ажал тиимэ һайн бэшэ.

Мэргэжэлтэд хони үрэжүүлгын хэрэгтэ үдэр бүриингөө анхарал, шанга хиналта табижа, бии байһан дутуу дундануудаа ойрын үдэрнүүдтэ эрид шууд усадхаха зэргэтэй.

А. Тугаринов,
Кабанскын управлениин главна зоотехник.

9000 ХОНИН ҮРЭЖҮҮЛЭГДЭЭ

Манай совхоз хонин һүрэг үсхэлгөөрөө томохон ажахынуудай тоодо оролсодог. Илангаяа зунай үедэ фермын бүхы отарануудай тарүү, хээрын бэлшээридэ зуһажа ородог тула үрэжүүлгые хаһа сэг соонь, эмхитэйгээр үнгэргэхын зорилгоор энэ хэрэгтэ бүри эртээнһээ бэлдэһэн гээшэбди.

Тиигээд отара бүхэндэ искусственна аргаар үрэжүүлгын пункт нээгдэжэ, тэндэнь һайн бэлэдхэлтэй, дүршэл ехэтэй техник-үрэжүүлэгшэд табигдаа бэлэй. Түсэбэй ёһоор энэ жэлдэ 25.500 хонин имагтал искусственна аргаар үрэжүүлэгдэхэ ёһотой юм. Тэрэнэймнай 9 мянганиинь мүнөө үрэжүүлэгдээд байна.

Илангаяа нэгэдэхи фермэ тухай онсо тоггожо хэлэмээр. Ажахын тоосоондо ороһон нүхэр Гомбоевой отара бүхыдөө 887 хони үрэжүүлхэ байһан һаа, һүүлэй мэдээгээр 716 толгой үрэжүүлээ. Бэшэ хонидоо бүри ойрын үдэрнүүдтэ үрэжүүлжэ сүм дүүргэхэ зорилго урдаа табинхай.

Тиихэдэ 4-дэхи фермэ 5736 толгой үрэжүүлхэ байһан һаа, мүнөө 2680 хонидые үрэжүүлээ. Энэ талаар фермын хонишод Нимаев, Аюшеев болон бусад эрхимлэжэ ябанхай.

Н. Мельников,
Сэлэнгын совхозой директор.

Ямар шалтагаанһаа иимэ дутагдал тохёолдооб?

Элбэг баян ургасаяа шадаал һаа эрхим болзорто хуряажа абахын түлөө тэмсэл хаа хаанагүй үдэрһөө үдэртэ шангадана. Түрүү совхоз, колхозуудай партийна эхин организацинууд, тэдэнэй парткомууд ажалшан зоной дунда ниитэ-политическэ, эмхидхэлэй хүдэлмэриие бодомжотой һайнаар ябуулан, ажал хэжэ шадаха хүн бүхэниие тэжээл бэлэдхэлгэдэ, таряа хуряалгада элсүүлһэнэй ашаар горьтойхон амжалтануудые түйлаһан, түйлажашье байна.

Ториин совхоз байгша оной июнь һарада эмхидхэгдэһэн, хамта дээрээ 3 мянга гаран хүн зонтой, 30 мянга гаран малтай, таатай зохид бэлшээриин, уужам салуу сабшалангай, таряалангайшье газартай, Зэдынгээ аймаг дотор нилээд томо ажахы юм. Шэнэ совхозой хүдэлмэришэд түрэл партиингаа ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Хандалга бэшэгтэй танилсаад, газар таряалангай, мал ажалай продукциие энэ жэлһээ эрид дээшэлүүлхэ гэһэн уялгануудые абанхай. Тиин баталан абаһан эдэ уялгануудай мүнөө үедэ хэр зэргээр бэелүүлэгдэжэ байһые, совхоздо ниитэ-политическэ, эмхидхэлэй хүдэлмэриин ямараар ябуулагдажа байһаниие тобшохоноор хаража үзэебди.

...Дээдэ Тори тосхондо совхозой гурбадахи отделени оршодог. Эндэ 2075 толгой эбэртэ бодо мал, 1959 толгой хонид үбэлжэлгэдэ орохо байна. Дээдэ-ториинхид 1900 гектар сабшалантай: хаа хаанагүй үбһэ ногооной гараса һайн. Энэ хадаа эндэхи ажалшадта тэжээл бэлэдхэхэ түсэбөө амжалтатайгаар дүүргэхэ арга боломжо олгоно бшуу.

Августын түрүүшын декада үнгэрбэ. Теэд гурбадахи отделениинхид тэжээл бэлэдхэхэ түсэбөө арайл гэжэ хахадлаба. Тэдэнэр саашадаа тэжээл бэлэдхэлгые удааруулбал, үбһэ хуряалгаяа орой намар болотор унжагайруулха юм.

Ямар шалтагаанһаа тэжээл бэлэдхэлгэ нобшорноб? Нэн түрүүн отделениин хүтэлбэрилэгшэд үбһэ хуряалгадаа түгэс һайн бэлэдхэл үгы байшоо: техникэ зэмсэгүүд хүсэд заһабарилагдаагүй, бригада болон звенонууд хүсэд бүридхэгдөөгүй байгаа. Отделениие даагша Бадмацырен Ванданов мүнөө болотор хуряалгын ажалда хүнүүдээ хүсэд элсүүлээгүй. Энэ үедэ үбһэ хуряалга дээрэ 300 хүн хабаадуулагдаха байһан аад, орой 208 хүн ажаллана. Тиихэдээ партийна эхин организациин секретарь Сандан Нанзутов үбһэ, таряа хуряалгын халуун хаһа ерээд байхада амаралтада гарашанхай, гэртээ налайжа һууна.

Хуряалгын ажалда хабаадагшадай дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри муугаар ябуулагдана. Тэжээл бэлэдхэлэй бригадануудта дайшалхы хуудаһанууд, харуулан ойлгуулха агитаци байхагүй, газетэ, журналнууд саг болзортоо хүргэгдэнэгүй. Социалис мүрысөөн ёһо тэдыгээр эмхидхэгдэнхэй. Үбһэшэдэй, малшадай дунда агитаторнууд, лекторнүүдшье үзэгдэнэгүй. Совхозой директор нүхэр Таюрский, парткомой секретарь нүхэр Ломухин болон бусад хүтэлбэрилэгшэд бригадануудта хаа ганса үзэгдэбэшье, удха түгэлдэр лекци, элидхэлнүүдые үнгэргэнгүй ябашадаг. Ажалшадай хүдэлмэридөө орой гарадаг, эртэ ородог баримтанууд ехэ олон. Тиимэһээ ажалай бүтээсын тон багa байхань гайхамаар бэшэ.

— Элидхэл, лекци гээшые совхоз болоһооршье дуулаагүйбди,—гэжэ фермын тоо бүридхэгшэ Гэндэнцо Жапова мэдүүлээ һэн.

Иимэрхүү дутагдалнууд тус совхозой Подхулдочи гэжэ нютагай долоодохи отделенидэ үзэгдэнэ. Энэ нютагта 40 үрхэтэ айлнууд ажаһуудаг. Тэдэнэр угайдхадаа, бээ угааха бани үгы, кино хараха клуб үгы, орон нютагайнгаа һониниие шагнаха гэхэдэ хүдэлдэггүй радиотой, электрын гэрэлгүй.

—Банида орохын тула аяар Тори тосхон аяншалха баатай болохош, үбэлэй хүйтэндэ бүришье туляантай. Үнихэнэй кино харанагүйбди. 1959 ондо радиотой болоходоо нютагай хүн зон хэды ехэ баярлаа гээшэ һэм. Теэд мүнөө болоходо дуугархагүй радиотой хараал шэрээл табилдаад байгшабди. Ажалшадай элүүрые хамгаалха ябадал наринаар сахигданагүй. Хэн нэгэнэй хүндөөр үбшэлбэл, Армаг гү, али Тори тосхон абаашадаг. Захиһан газетэ, журналнууднайшье хожомдожо ерэнэ. Иимэ байдал хэды болотор үргэлжэлхэ юм? —гэһэн ажалшад олон.

Совхозой хүтэлбэрилэгшэд юу хаража байнаб гэжэ асуултай. Совхозой партийна комитедэй секретарь нүхэр Ломухин, хүдэлмэрилэгшэдэй комитедэй түрүүлэгшэ нүхэр Кречетов гэгшэд гоё гоёор хөөрөөд лэ, ажалшадай байра байдалые һайжаруулха, тэдэнэй дунда ниитэ-политическэ соёл гэгээрэлэй хүдэлмэриие үндэр хэмжээндэ ябуулхын түлөө хүсэд һаналаа табидаггүй, хэлэһэн үгэеэ мартажархидаг. Партиин ЦК-гай мартын Пленумэй тогтоолые бодотоор бэелүүлхын тулада хэдэн олон хэмжээ ябуулганууды абажа байһан хэбэртэйгээр яһала нэрьеэ шууяа нүхэр Ломухин гаргадаг бэлэй. Теэд хэһэн юумэнь алин гээшэб?

Эмхидхэлэй ба политическэ хүдэлмэриие һайжаруулангүйгөөр, ажалшадай эдэбхи хэшээлые дээшэлүүлэнгүйгөөр хүдөө ажахые хүгжөөхэ талаар КПСС-эй ЦК-гай мартын Пленумэй табиһан зорилгонуудые шиидхэхын аргагүй байһаниинь мэдээжэ. Гэбэшье, Ториин совхоздо ниитэ-политическэ хүдэлмэри тон хангалтагүй. Совхозой партийна эхин организацинуудта хоёр зуугаад гаран коммунистнууд тоологдоно. Эндэ 300 шахуу комсомолшууд бии. Гадна, хэдэн арбаад багшанар, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд байха. Эдэниие зохистой һайнаар эмхидхэжэ шадаа хада совхозой ажалшадай дунда ниитэ-политическэ, соёл-гэгээрэлэй ехэ хүдэлмэри ябуулагдаха байһаниинь элитэ. Совхозой партийна комитедэй гэшүүд, тэрэнэй секретарь агитаторнуудай ажалые ёһотойгоор хүтэлбэрилнэгүй. Агитаторнуудай олонхинь агитационно-ниитын хүдэлмэридэ ёһо тэдыгээр хандана. Энэ ушарһаа тус совхозой олонхи ажалшад партиин ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Хандалга бэшэгтэй һайса танилсуулагдаагүй, социалис мүрысөөнэй условиие, ажалайнгаа түлөөһые, нэмэлтэ түлбэриие, фермэ болон совхозойнгоо зорилгонуудые мэдэхэгүй байха юм.

Агитационно хүдэлмэриин хэмжээн агитаторнуудай бэлэдхэл, мэргэжэлһээ ехэнхидээ дулдыдадаг бшуу. Гэхэ зуура, агитаторнуудай политическэ болон культурна бэлэдхэлые дээшэлүүлхын түлөө совхозой отделенинүүдэй партийна эхин организацинууд мүртэй юумэ хэнэгүй.

Алцаг, Дээдэ-Тори, Оёор, Доодо-Тори нютагуудта оршодог совхозой отделенинүүдтэ социалис мүрысөөнэй дүн сөгсологдодоггүй, үйлэдбэриин түрүүшүүлэй дүй дүршэл харуулагдадаггүй байһаар. Совхозой түбтэшье, тэрэнэй отделенинүүдтэшье мүрысөөнэй дүн харуулха самбар, ханын газетэнүүдые олохонь бэрхэтэй.

Ториин совхоздо ниитэ-политическэ хүдэлмэриие һайжаруулха шухала хэрэгтэ ёһо тэдыгээр, хайша хэрэгээр хандаһанай хойшолонгууд: архи, тамхи намнаха, наншалдаха, һамуу назагай ябадал гаргадаг баримтанууд үзэгдэнэ. Ажалай журам һула дээрэһээ совхоз 1400 хүниие тэжээл бэлэдхэлгэдэ хабаадуулха дүүрэн арга боломжотой байһан аад, мүнөө орой 900 хүниие табинхай. Совхоз августын 10-най мэдээгээр 54,5 мянган центнер үбһэ бэлэдхэхэ байһан аад, 11000 центнер һурилһэн, 22731 тонно силос дараха түсэбтэй байһан аад, 300 тонно дараһан байна.

Үбһэ, таряа хуряалгын шиидхэхы үдэрнүүдтэ Ториин совхоздо партийно-политическэ хүдэлмэриие эрид һайжаруулха тодорхой хэмжээнүүдые дары абамаар болоо.

Р. Балданов,
манай корр.

Түрүү зэргэдэ

Захааминай аймагай XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой залуушуул үбһэ хуряалга эхилхын урда тээ суглаа зарлажа, тэжээл бэлэдхэхэ залуушуулай звено эмхидхэгдэһэн юм. Звеное залуу малай гүүртые даагша, КПСС-эй гэшүүндэ кандидат Александр Батуев хүтэлбэрилнэ, тэндэ клубые даагша О. Дамбаева, библиотекарь Мария Тудупова, комсомолшууд Мария Баирова, Р. Догдонов, Владимир Батуев болон бусад ажаллана.

Эдэнэр 20 хоногой туршада гуша гаран гектар сабшалан сабшажа, 320 центнер үбһэ һурилөөд байна. Тиигэжэ колхозойнгоо 3-дахи бригадын звенонуудай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ түрүүлжэ ябана. Тус звеногойхид һүри бодхоохсдоо бухалнуудые табидаггүй, харин үбһэеэ тармажа баал болгоод, һүүлээрнь волокушаар татажа һурилдэг юм. Иигэжэ нилээд ехэ сагаа алмана бшуу.

Хамта дээрээ 60 га сабшажа, 600 центнер үбһэ абаха түсэбтэй. Энээнээ сохом дүүргэжэ, саашадаа зелёнко хуряалгада хабаадалсахаар комсомол, залуушуул шиидэнхэй.

Гадна энэ звеногойхид урэн һайханай концерт бэлэдхэжэ, һаяар хүршэ хүдэлжэ байһан үбһэшэдтөө харуулхань.

Г. Тугутов.

Тугал бүхэниие нарайһаань хойшо нарин һайнаар харууһалжа, зүбөөр түлжүүлээд, жэлтэйдэнь 2,7—3 центнер татадаг болгохо гээшэ тиимэшье бэрхэтэй хэрэг бэшэ гэжэ Яруунын аймагай Нарһатын совхозой дүрбэдэхи отделениин тугалшан Жамсо Дугаров өөрынгөө бодото ажалаар гэршэлэн харуулаа. Эрхим тугалшанай дүй дүршэлые халан абажа, ажалдаа амжалта түйлахын түлөө эндэхи комсомолшууд баһал ехэ оролдолго гаргана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: тус совхозой нэгэдэхи отделениин залуу тугалшад, комсомол басагад (зүүн гарһаа) К. Фомина, Г. Воробьева гэгшэд тугалнуудаа адуулжа ябахадаа...

Н. ДАМБАЕВАЙ фото.

...РТАЖ Баян „хэшэгэй" халуун хаһа

...ЕОХИМО, бүшэмэг ...ор ургаһан үбһэ ...ахадаа, өрөнгөөрхин: ...ра ондо хура бороо..., ургасын гараса ... һурагтүй һайн. ...ажашье һаань, бүри ...та шэмэтэй һайха...ажа шадабал, энэ ... зориилго лаб дүүр...абди...

... гайхалтай бэшэ. ...хэдэ, эндэхи колхоз ...нэ жэлэй туршада ...һаа абтадаг ашаг ...ёлондонойхиһоо эрид ...ээр хараалханхай. ... артелиин гэшүүн ...ам үдэжэ байгаа ...лдаа 1,5—2 жэлдэ ...э тэжээл бэлэдхэхэ ...айшалхы зорилго ур..., эсэхэ сусахые мэ...аллажа байнад.

... зэргэдэ ябажа бай...ой силосэнэ бригада ...ынь шалгалтын ко...түүлэгшэ Н-Ц. Рад...уушын үдэрһөө эхи...та, час, үдэр бүхэ...амараар хэрэглэнэ. ...аршье уларил эдэ...д, түбэг татадаггүй ...рһэн үе соо мана ...үсөөр дүн хам... ...о эрхим шанарт... ...гадаа гэхэ гү, а... ...дэр бүриин тоог... 100 тонноһоо доошо бэшэ болоно бшуу даа. Бригададамнай хамта хорёод хүн хүдэлнэ. Илангаяа маниие шефтээ абаһан Улаан-Үдын пивозаводой бүлэг хүдэлмэришэд горьтойхон туһа хүргэнэ. Мүнөө үедэ Нарһан-Толгой гэжэ газарта наран сэсэгтэй холигдомол хара таряагаар лэ силос даража байнабди,—гээд Нима-Цырен Раднаевич сомоогой шэнээн үндэр, сэл хүхэ үбһэ ногоо «сүмэ гэшхэжэ» байһан хүдэр томо «С-80» трактор тээшэ зааба. Үдэртөө ...анай 7—8 машинануудай ...а зайгүй асараад лэ буул... ...а байһан холимол хяаг но... ... тракторай жолоошон ... ...ид Цыренов хүлһэеэшье ... ...аха сүлөөгүй гэхээр бай... ...ээрэнь нягталжал үрдинэ.

...ДЭНЭЙ ЗОРИГЖОЛТО

...ажалыень улам урма...ха, эршэ далайсыень бү...үргэдхэхын тулада колхо...равлени, партком социа...мүрысөөнэй тусгаар гурим ...һон байха юм. Тэрээ...наар үрэ дүн 5 хоноод лэ гаргеройн...жа байдаг. Жолоошод КПСС... үдэртөө 25—30 рейс ...р хэдэг Сондуев Сергей ...хи мүнгэн шан абаба... түйлаһанаараа амаржа... ...Комбайнернууд сооһоо ...нгөө даабари ходо үлүүлдэг Цыденов Сергей болон тэрээнтэй хамта хүдэлдэг нүхэд мүн лэ магтаалда хүртэнхэй.

...Үргэлжэдөө эбхэрэн халюуржа, наранай туяада һүртэй һайханаар хүхэрэн үнгэтэһэн хара тарян соогуур эдэнэй жолоододог комбайн дээрэ улаахан туг хиидэн далбана... Силос даралга дээрэ бүхыдөө 3 комбайн хүдэлнэ. Саашадаа эдэнэй хэниинь илажа, улаахан тугаа буляан абагша ааб— эршэтэй шанга, эбтэй хүхюун ажалайнь үрэ дүн лэ шиидхэнэ бэзэ!

Тэрэшэлэн силос зөөжэ байһан машинануудые саг соонь, габшагай шуранаар, даахысаань ашаад лэ ябуулжа байха гээшэ хэды урагшатай хэрэг бэ! Анханда Оронго нютагтаа багшалһан, мүнөө Москвагай институдай студент Бимба Юмов бусадта баһал жэшээ харуулна.

Мүнөө үедэ үбһэ тэжээл бэлэдхэлгын хэды ехэ удха шанартай байһые зүбөөр ойлгоһон эндэхи соёлой хүдэлмэрилэгшэд мүн лэ өөһэдынгөө хубитые шадаха зэргээрээ оруулалсана. Саашадаа зүжэг наада, нүүдэл кино табилгые улам һайжаруулха хүсэлтэй. Арюун һайхан энэ хэрэгтэнь сомон зүблэл, аймагай культурын таһаг бодото туһаламжа үзүүлхэ бэзэ гэжэ найдахаар. Библиотекарь Сима Борисовна Цыденова тухай юу хэлэмээр гээшэб? Морёор, ябагаар, машинаар — яажашье һаань,—ехэ һү, мяханай түлөө тэмсэжэ байгшадта баярта мэдээсэл, шэнэ һониноо дуулгажа, зориг дээрэнь зориг нэмээнэ.

Энэ хүмнай хурса удхатай үгөөрөө зониие зоригжуулхаһаа гадна, бригада, фермэ, отарануудта ерэхэлээрээ малшадай гэр байрыень хамһалсан сагаадалсадаг, ариг сэбэрые сахиха тушаа өөрынгөө һанамжа, зүбшэл үгэдэгынь угаа һайшаалтай.

— Нёдондо адууһа малдаа оройдоо 1300-гаад тонно силос бэлдэһэн гээшэбди. Энэ жэлдэ тэжээл эрид ехэдхэхэ хэмжээнүүдые абаһан байнабди. Тиигээд 750 гектарта зарим газараараа хүниие хүшамаар ургаһан кукурузаяа хуряажа орохомнай, — гэжэ колхозой хүтэлбэрилэгшэд мэдүүлнэ.

Баян «хэшэгэй» халуун хаһа түлэг дундаа! Саг соонь хуряажа абаха шухала.

Ч-Ц. Санжиев,
манай тусхай корр.

Мүнөөдэр—СССР-эй Агаарай Флодой Үдэр

РЕПОРТАЖ

АВИАТОРНУУД

Эртэ үглөөгүүр. Һэр һэрхэн һэбшээн үлеэжэ, хангалтама һайхан үнэрөө анхилуулна. Агаар сэлмэг арюухан, тэбэнын шэнээншье үүлэн огторгойдо үгы. Энэ үедэ Улаан-Үдын аэропортдо бүришье гоё һайхан. Хэды эртэ байбашье һаань, ажалай халуун хаһа үни хада эхилэнхэй, авиатехнигүүд тухагүй. Ниидэлгын талмай дээрэ жэрылдэн оньһото самолёдууд үглөөнэй элшэ наранда холуур зэрэлгээтэн, бэеэ зэһэһэндэл үзэгдэнэ. Мүнөөдэр — юрэ бусын үдэр, Агаарай Флодой заншалта һайндэр — замбуулинай жэгүүртэ баатарнууд Андриян Григорьевич Николаев Павел Романович Попович хоёрой алдарта нэрэтэй холбоотой.

Улаан-Үдын агаарай флодто алба хэгшэд илангаяа эдэ түүхэтэ үдэрнүүдтэ ажалай болон политическэ ехэ дэбжэлтэтэйгээр ажаллажа байнхай.

— Манай авиаторнууд һайндэрөө баяр баясхалангай оршон байдалда угтахаар бэлэдхэжэ эхилһэн юм. Лётчигууд Д. И. Таболин, С. М. Тарасов, Г. И. Степанов, А. В. Корольков, Д. Д. Аносов болон бусад илангаяа һайн ажаллаа, — гэжэ эндэхи аэропортын начальнигые политическэ талаарнь орлогшо Е. М. Стулев омогорхон хөөрэнэ.

Тэдэнэй нэгэн — Дмитрий Иванович Таболин ажаллажа эхилһээр аяар 23 жэл болобо. Энэ хугасаада бусад нүхэдтөө орходоо 13 мянган часаар үлүү ниидэһэн намтартай. Энээниие сүүдхын 24 часта оруулжа үгэхэдэ, хэды олон үдэр, һара, жэл болоно гээшэб? Хэмжэхэ, тоолохын аргагүй гэхээр.

— Дмитрий Иванович эгээл бэрхэ, шадамар лётчик — «соколнай» гээшэ,— гэжэ нүхэдынь дэмы нэрлэдэггүй байха. Энэншье зүбтэй. Нүхэр Таболин юрэл пассажирнуудые шэрэхэһээ гадна, үдэр һүниие алгадгүй санитарна самолёт жолоододог юм. Энээгээрээ ехэ хүндэтэй болонхой. Коммунис ажалай ударник Дмитрий Ивановичтай суг ажаллажа эхилһэн нүхэр Убеев баһал һайн һайхан амжалтаараа шалгаржа, хүндэлэлэй самбарта бэшэгдээ һэн. Логин Александрович байгша оной июль һарада даабаряа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэжэ онсо шалгараа. 13 мянган час агаарта ниидэжэ, хоёр миллион километрэй зайе гаталһан түүхэтэй.

Эндэхи авиатор бүхэн дааһан хэрэгтээ эзэн ёһоор хандадаг тула пассажирнууд болон ашаа шэрэхэ түсэбөө һайнаар, саг соонь дүүргэхын хойноһоо оролдодог, дүүргэдэгшье. Коммунис ажалай хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэхэ зорилго урдаа табиһан сагһаа хойшо үдэр бүри шэнэ амжалта туйлана, ажалай габьяа гаргана. Мүнөө эндэ хамтадаа 26 хүдэлмэришэд коммунис ажалай ударнигай нэрэ солодо хүртэнхэй.

Самолёдуудай ниидэхэдэ ямаршье оһол, аюулай тохёолдохогүйнь тула эндэхи инженернүүд, технигүүд хамаг бэлиг шадабаряа гаргадаг юм. Нүхэр Шаманскиин хүтэлбэрилдэг техник, механигуудай бригада бүтээсэ ехэтэйгээр ажалладагаараа шалгарна. Тэрэ өөрөө самолёдой бүхы оньһые табан хурганадаал адляар мэдэдэг, тиигээд техническэ заһабари, харүүһа хэхэдээ һайн сэгнэлтэдэ хододоо хүртэдэг.

...Мүнөөдэр Захааминда хура бороо ороногүй аабза, үсэгэлдэр бүрхэнги байгаа һэн,— гэжэ гэнтэ газааһаа орожо ерэһэн лётчик аэропортынгоо инженер-синоптик нүхэр Мордовскаяда хандана.

— Үгы, үгы. Мэнэ һая хөөрэлдөөд байнаб.

— Болоол даа. Аян замдаа мордохом! — гээд тэрэнь эрьен гарана. Иимэ һэрэмжэтэйгээр ажаллагшад эндэмнай олон.

Лётчигуудһаа гадна, самолёдуудай ниидэхэ болоходо хамаг юумыень хэжэ байдаг мэргэжэлтэдэй харюусалга тон ехэ юм. Эдэнэр бултадаа ямаршье даалгабари дүүргэхэдээ, хүнэй баясамаар, сэдьхэл ханангяар, һайнаар бүтээдэг заншалтай. Жэшээнь, Нижне-Ангарскын авиатехник Юрий Липнин, Багаринай, Хэрэнэй технигүүд нүхэд Горинский, Баранов гэгшэд саг үргэлжэ бусадта жэшээ харуулжа ябадаг.

— Һүүлэй табахан жэлэй туршада самолёдоор ашаа шэрэлгэ гурба-дүрбэ дахин ехэ болоо. Почто шэрэлгэмнай мүн лэ һайжараа. Холын аяшалагшад, ангуушадые хангадагби. Тобшоор хэлэхэдэ, ажал хүдэлмэриимнай харюусалга үдэрһөө үдэртэ улам дээшэлһээр,— гэжэ нүхэр Стулев хөөрэнэ.

Нээрээшье, жэл бүри агаарай флодой үүргэ дээшэлжэ, авиаторнуудай ажал улам хүндэтэй, харюусалгатай боложо байһаниинь элитэ. Энээнээ хүсэд мэдэрһэн Улаан-Үдын аэропортынхид мэргэжэл шадабаряа саг үргэлжэ дээшэлүүлэн, совет эрдэм ухаанай туйлалтануудтай танилсажа байдаг юм. Тиимэл хадаа зорилгоёо амжалтатайгаар дүүргэдэг байна. Һүүлэй үедэ хүдөө ажахыда горьтой туһа хүргэдэг болоһон. Мүнөө жэлэй ургаса хэзээ хэзээнэйхиһээ һайн, урда урдынхиһаа баян. Энээндэ авиаторнуудай хубита ехэ.

...Хэдэхэн сагай үнгэрөөд байхада, ноб ногоохон талмай дээгүүр һүр ехэтэ хүнхинөөн зэдэлшэбэ. Хараһаар байтарнай ялагархан сагаан, ногоон шэрэтэй самолёдууд зүг бүреэ шуумайна. Тухайлхада, баатар космонавтнуудаараа зоригжоһон авиаторнууд аян замдаа хүхюу зугаатайгаар мордобо ха. Урдахи зорилгонуудаа амжалтатайгаар дүүргээд бусаха байһандань сохом этигээд үлөө бэлэйбди.

Т. Бадмаин,
И. Очорон.

Зураг дээрэ: (зүүн гарһаа) лётчигууд Г. И. Степанов, С. М. Тарасов, Д. И. Таболин, А. Корольков гэгшэд аян замдаа мордохын урда тээ.

Б. Цыремпиловэй фото.

СССР-эй МИД-эй хэблэлэй таһагта

СССР-эй МИД-эй хэблэлэй таһаг хадаа Америкын «Нью Суик» гэжэ журналай Москвадахи корреспондент У. Бассоу гэгшые Советскэ Союзда гадаадын ороной корреспондентээр байжа шадахагүй гэжэ августын 16-да тоолоод, СССР-һээ гаража ошохыень тэрээндэ дурадхаһан байна.

СССР-тэ байхадаа гадаадын корреспондентнүүдэй дүүргэхэ ёһо гуримые У. Бассоу гэгшын сахидаггүй, тэрэшэлэн Советскэ Союзые бүдүүлигээр хардаһан корреспонденцинуудые Бассоу гэгшын бэшэжэ, совет олониитые зэбүүрхүүлһэн дээрэһээнь иимэ шиидхэбэри абтаа.

„Дэлхэйн орой“ дээрэ СССР-эй болон Англиин тугууд бадаруулагдаба

ДУШАНБЕ, августын 16. (ТАСС). Советскэ Союзай хадануудай тон үндэр орой дээрэ — «Коммунизм» гэжэ орой дээрэ (7.495 метр) СССР-эй болон Англиин гүрэнэй тугууд бадаруулагдаба. Советскэ Союзай болон Англиин альпинистнуудай суглуулагдамал экспедицидэ хабаадагшад эдэ тугуудые бадаруулаа. Гармо гэжэ оройн бооридо байдаг Аво-Дора гэжэ баазова лагерьта тэдэнэр августын 15-да бусажа ерээ.

Хадын орой дээрэ гарагшадай хүтэлбэрилэгшэ Анатолий Овчинников мүнөөдэр радиогоор иигэжэ дамжуулаа:

—«Коммунизм» гэжэ орой дээрэ хорин жэлэй урда тээ советскэ бүлэг альпинистнууд, Евгений Абалаковай хүтэлбэрээр анха түрүүн гараһан юм. Тэрэ сагһаа хойшо энэ орой дээрэ үшөө хэдэн советскэ экспедици гараһан байна. Мүнөө «Коммунизм» гэжэ орой дээрэ харин спортсменүүд—Англиин альпинистнууд анха түрүүн гараба.

Үгсэжэ энэ орой дээрэ гаралгамнай августын 11-дэ дүүрэһэн байгаа. Тус добтолгодо советскэ дүрбэн, Англиин дүрбэн альпинист хабаадалсаа. Харин орондохи манай ханинар—Малькольм Слессер, Джо Браун, Николь Грейм болон Макнот Дэвис гэгшэд «Дэлхэйн орой» дээрэ гаралсаа. «Коммунизм» гэжэ энэ орой дээрэ советскэ спортсменүүд Николай Алтухов, Евгений Гиппенрейтер, Владимир Малахов болон би гараһан байнабди.

Советско-английска экспедици ойрын үдэрнүүдтэ Душанбедэ бусажа ерэхэ.

БУРЯАД ҮНЭН

4-дэхи нюур

1962 оной августын 18.

Андрей МАНГАТХАНОВ.

Космонавт хүбүүдтэ— минии дуун

«Восток-3», «Восток-4» онгосонуудта һуужа, замбуулин соогуур ниидээд ерэһэн коммунист-космонавтнууд Андриян Николаев Павел Попович хоёрто зорюулнам.

Сагаан мүнгэн бэетэй,
Сахилгаан хурдан
ябадалтай,
Совет гүрэндэ хэгдэһэн,
Совет газарһаа дэгдэһэн
«Восток-3» онгосыемнай
Баатар хүбүүн жолоодобол.
Баатар космонавт хэн
бэлэй?
СССР ороной эрхэтэн,
Чуваш арадай хүбүүн лэ—
Соло суугаар мүнхэрэлэй!

Сагаан мүнгэн бэетэй,
Сахилгаан хурдан
ябадалтай,
Совет гүрэндэ хэгдэһэн,
Совет газарһаа дэгдэһэн
«Восток-4» онгосыемнай
Баатар хүбүүн жолоодобол.
Баатар космонавт хэн
бэлэй?
СССР ороной эрхэтэн,
Шуран украин хүбүүн лэ—
Соло суугаар мүнхэрэлэй!

НҮХЭДЭЙ СҮҮД

Арад зоной ажабайдалай, соёл болбосоролой дээшэлхэ тудам гүрэнэй эмхи зургаануудаар бэелүүлэгдэдэг засаг түрын хэрэгүүд удаа дараалан олониитын гарта орожо, һүүлэй һүүлдэ гүрэнэй засаг арад ниитын өөһэдынь захиргаагаар һолигдохо. Ажалшадай өөһэдынь үүсхэлээр байгуулагдаһан арадай дружина, нүхэдэй сүүд болон бусад һайн дуранай эмхинүүд манай гүрэнэй саашадаа хүгжэхэ гол ёһоной эшэ нүхэсэл болоно.

Нүхэдэй сүүдэй хүдэлмэриие эмхидхэхэ, ажалшадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ ябадалда тэрэнэй дүүргэдэг үүргэ дээшэлүүлхэ зорилгоор манай республика доторхи түбэй ба нютагай партийна, профсоюзай, Соведэй эмхинүүд горьтой юумэ хэжэ байнхай. Үйлэдбэриин газарнуудта, захиргаанай эмхи зургаануудта мүнөө нүхэдэй 490 сүүд бии. Иимэ сүүдүүд колхозуудта, гэр байрын управлениин дэргэдэ, дээдэ болон тусхай дунда һургуулинуудта, училищинуудта, хүдөө тосхон бүхэндэ байгуулагданхай. Нүхэдэй сүүд гол түлэб профсоюзай комитедүүдэй хүтэлбэри доро, энэ эмхиин үгы газарта —ажалшадай депутадуудай Соведүүдэй гүйсэдкомуудай ударидалга доро хүдэлдэг байна. Эдэ эмхи зургаануудай, партийна комитедэй зүгһөө халуун анхаралаар хүреэлэгдэһэн нүхэдэй сүүд өөрынгөө үүргые һайнаар дүүргэдэг. Тэдэ нютагуудта ажалай журам эбдэхэ, ниитын гурим хазагайруулха, гэмтэ ябадал гаргаха ушар тон хомор болоһон байна.

Энэ талаар жэшээ болгожо, Забайкальска ан үсхэбэрилгын совхозой коллективые дурдалтай. Тэндэхи нүхэдэй сүүд ниитын гурим бэхижүүлхын тулада ехэхэн оролдолго гаргаа. Тиигэһэнэйнь ашаар совхозой ажалшад 1959 онһоо тосхондоо гурим хангаха, хамгаалха уялга өөһэдтөө даан абажа, милициин зургаанай түлөөһэтэ хүдэлмэришэнһөө арсаһан юм. Теэд мүнөө энэ тосхон ондоо тээхиһээ һураггүй гуримтай, гэмтэ ябадал гарадаггүй болоһон байна. Улаан-Үдын түмэр замай станциин дэргэдэхи нүхэдэй сүүдүүд ажалшадай дунда нилээд хүндэтэй болонхой. Сүүдэй болоходо олон хүн хабаадажа хэлэдэг, гэмнүүлэгшэд нүхэдэйнгөө урда нилээд улайдаг сайдаг, үгээ үгэдэг байна. Сүүдэй шиидхэбэриие ханын газетэдэ толилжо, селектороор тунхаглажа байгаад, олониитэ ажалшадта дуулгадаг заншалай мүн лэ хүмүүжүүлхы ехэ удхатай байһыень түмэр замшад ойлгонхой. Ажалай журам хазагайруулһан, гэр байрадаа, хамтын газарта аягүй ааша гаргаһан зарим нэгые «номгоруулдаг», зондоо хүндэтэй нүхэдэй сүүдүүд Бэшүүрэй аймагай Бага Хунилын сельсоведтэ, Улаан-Үдын мяханай комбинадта, Түнхэнэй «Восточные Саяны» колхоздо, мүн бусад газарнуудта бии.

Гэхэ зуура зарим предприяти, эмхи зургаануудтахи партийна, профсоюзай эмхинүүд нүхэдэй сүүдэй үүргэ, аша туһые хэрэгсээдэггүй, үүсхэлыень дэмжэдэггүй байна. Жэшээнь, «Бурстрой» трестын харьяата барилгын управлениинүүдтэ, Буряадай автотрестын АТХ № 3, Тарбагатайн аймагай Заводской гэжэ тосхондохи нүхэдэй сүүдүүд хангалтагүйгөөр хүдэлнэ. Эдэнэрэй хүдэлмэриие һайжаруулхын тула нютагай Соведүүд, профсоюзай эмхинүүд анхарал оролдолго гарганагүй.

Нүхэдэй сүүдүүдэй эдэбхи хэшээлые хаа хаанагүй дээшэлүүлхын тула ниитын эмхи зургаануудай зүгһөө зохихо хэмжээнүүд абтаха зэргэтэй. Эдэ сүүдүүдэй түрүүлэгшэнэрэй, гэшүүдэй семинар, суглаа зарлажа, тэдэнэй дүримтэй, шэнэ хуулинуудтай танилсуулха, дүй дүршэлынь халан абалсуулха шухала.

А. Ильин,
Бур. АССР-эй прокуророй **туһалагша.**

Андриян Николаевай, Павел Попови[...] замбуулинай дайда соогуур нэгэн д[...] зэргэ ниидэлгын амжалтатайгаа[...] дүүрэһэндэ гадаадын оронуудай олон[...] гол анхаралаа хандуулна

ХИТАД

ПЕКИН, августын 16. Андриян Николаевай, Павел Поповичой замбуулинай дайда соогуур хүн түрэлтэнэй түүхэдэ анха түрүүн нэгэн доро зэргэ ниидэлгын амжалтатайгаар дүүрэһэндэ Хитадай хэблэл, Хитадай олониитэ, бүхы хитад арад гол анхаралаа хандуулна.

Замбуулинай дайдаһаа совет шэнжэлэгшэдэй газар дээрэ бусаһан тухай мэдээсэлнүүдые, Советскэ Союзай парти, правительствын хүтэлбэрилэгшэд Н. С. Хрущевто, Л. И. Брежневтэ КПК-гэй болон Хитадай правительствын хүтэлбэрилэгшэд нүхэд Мао Цзэ-дун, Лю Шао-ци болон Чжоу Энь-лайн эльгээһэн амаршалгын телеграммые газетэнүүд түрүүшынгээ хуудаһануудта томо гаршагуудтайгаар мүнөөдэр толилоо. Совет хүнүүдэй энэ түүхэтэ габьяада зорюулагдаһан түрүү бэшэгүүдые «Женьминь жибао» «Дагун бао», «Гуанмин жибао» газетэнүүд толилһон байна.

Замбуулинай «Восток-3», «Восток-4» гэжэ онгосонуудаар туйлагдаһан эди шэди хадаа совет арадай илалта, социализмын илалта, совет арадай омогорхол, бүхы социалистическэ лагериин омогорхол болоно. Совет арадай шэнэ илалтаар зоригжоһон хитад арад агуу ехэ габьяа гаргаһан Советскэ Союзай Коммунистическэ партида, Советскэ правительствада, совет арадта, совет эрдэмтэд болон технигүүдтэ, нүхэд А. Николаевта, П. Поповичто халуун амаршалга хүргэнэ гэжэ «Дагун бао» газетэ бэшэнэ.

Бүри элитэ ехэ амжалтануудые туйлажа, шууд урагшаа дабшахыень советскэ түрүү наука болон техникэдэ хүсэнэбди гэжэ «Гуанмин жибао» газетэ түрүү бэшэг соогоо мэдүүлнэ.

ИНДИ

ДЕЛИ, августын 16. (ТАСС). Бүхы Индиин Эб найрамдалай Соведэй делегаци Делидэхи советскэ посольстводо орожо, замбуулинай дайдые шэнжэлхэ талаар советскэ наука болон техникын гайхамшагта шэнэ илалта туйлаһантай дашарамдуулан, совет арадта, советскэ правительствые толгойлогшо Н. С. Хрущевто амаршалга дамжуулаа.

Делиин Эб найрамдалай Соведэй генеральна секретарь Р. К. Агарвал делегациин зүгһөө иигэжэ мэдүүлээ: Советскэ Союзда наука болон техникын талаар амжагдаһан туйлалтанууд хүн түрэлтэнэй аша туһада зорюулагдана, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал аршалан хамгаалха, бэхижүүлхэ хэрэгтэ туһална гэжэ бидэнэр этигэнэбди.

ВЕНГРИ

БУДАПЕШТ, августын 16. (ТАСС). Советскэ космонавтнууд Николаев болон Поповичой газар дээрэ амжалтатайгаар буулга Венгриин ажалшадые ехээр баясуулан һонирхуулаа. Замбуулинай ниидэлгэтэй холбоотой мэдээсэлнүүд газетэнүүдэй бүхы шахуу хуудаһануудые эзэлнэ. Тус ниидэлгэ жэшээлэшэгүй амжалта гээшэ гэжэ газетэнүүд тоолоно.

Энэ ниидэлгые жэшээлэшэгүй амжалта гү, али үзэгдөөгүй ехэ туйлалта гэжэ нэрлэхэдэ үшөөл дутамаг байна. Энэ хадаа хэдэн олон илалтанууд болоно гэжэ «Непсабадшаг» газетэ мүнөөдэр бэшэнэ. Бидэнэр, венгернүүд, советскэ космонавтнуудые үнэн зүрхэнһөө амаршалха зуураа, ниидэлгын амжалтатайгаар дүүрэһэндэ угаа ехээр баясанабди, тэрэшэлэн омогорхохо ёһоорол омогорхонобди гэжэ статья соо хэлэгдэнэ.

ЧЕХОСЛОВАКИ

ПРАГА, августын 16. (ТАСС). Советскэ космонавтнуудай түүхэтэ габьяада Чехословакиин бүхы газетэнүүд мүнөөдэр зорюулагдаа гэжэ ЧТК агентство дамжуулна.

«Советскэ космонавтнуудай түүхэтэ ниидэлгэ амжалтатайгаар дүүргэгдэбэ», «Советскэ наука, техникын шэнэ илалта», «Тэдэнэр эб найрамдалай эстафетые замбуулин юртэмсэдэ гаргаа», «Замбуулин соогуур хэгдэһэн илалта түгэлдэр ниидэлгэ дүүрэбэ» гэһэн гаршагуудтайгаар замбуулинай баатарнуудай газар дээрэ бууһан тухай газетэнүүд мэдээсэнэ. Мүн КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, Советскэ Союзай правительствын хандалгые газетэнүүд толилоо.

Газетэнүүд хадаа ниидэлгын техническэ мэдээнүүд тухай, космонавтнуудай бэеын һайнууд байһан тухай уншагшадтаа мэдээсэнэ, тэдэнэй фотозурагуудые, бууһан газарһаань советскэ корреспондентнүүдэй бэшэһэн репортажнуудые толилно, замбуулинай онгосонуудай амжалтатайгаар бууһан тухай мэдээсэлые Чехословакиин арадай угаа ехэ баяртайгаар угтаһан тухай бэшэнэ.

ЭФИОПИ

АДДИС-АБЕБА, августын 16. (ТАСС). Замбуулинай дайда соогуур Николаев болон Поповичой нэгэн доро зэргэ ниидэлгэ, тэдэнэй я[...] һайнаар газар дээр[...] Эфиопиин олониит[...] баясуулаа. Советскэ[...] лон техникын туй[...] даар, совет хүнүүдэ[...] зоригоор эндэ булта[...] хоно.

Совет арадай түүхэт[...] советскэ космонавтну[...] таршалгые ехээр һ[...] байһан тухайгаа г[...] томо гаршагуудтайг[...] һэн байна.

Советскэ космон[...] газар дээрэ амжал[...] буулга совет арадые[...] суулхаһаа гадна, бү[...] рэлтэниие баясуулаа[...] ветскэ космонавтну[...] дэлхэйн зон амаршал[...] гаршагтай түрүү бэш[...] «Войс оф Эфиопиа»[...] шэнэ. Советскэ наук[...] тануудаар бүхы дэл[...] зон баясана. Бүхы [...] та, мүн замбуули[...] ниидэлгын амжалты[...] совет эрдэмтэдтэ ү[...] нэй амаршалга бид[...] жуулнабди гээд энэ[...] дүүлнэ.

БРАЗИЛ[...]

РИО-де-ЖАНЕЙР[...] тын 16. (ТАСС). Со[...] монавтнууд А. Г. Н[...] П. Р. Поповичой [...] тээшэ ниидэлгэ, тэд[...] дээрэ амжалтатайга[...] га тухай Бразилин[...] һүүлэй үедэ тон үрг[...] шэнэ.

Эдэ ниидэлгэнүүд[...] най дайдые шэнжэл[...] да туйлагдаһан шэ[...] болоно гэжэ Бразил[...] дэмтэ д-р Карлос Ш[...] льо онсолон тэмдэгл[...]

«Би ехээр баяса[...] скэ космонавтнуудай[...] тануудай үрэ дүнгү[...] рамдалай хэрэгтэ з[...] ха гэжэ бидэнэр н[...] —гээд уран зохёол[...] Морейра хэлэһэн [...]

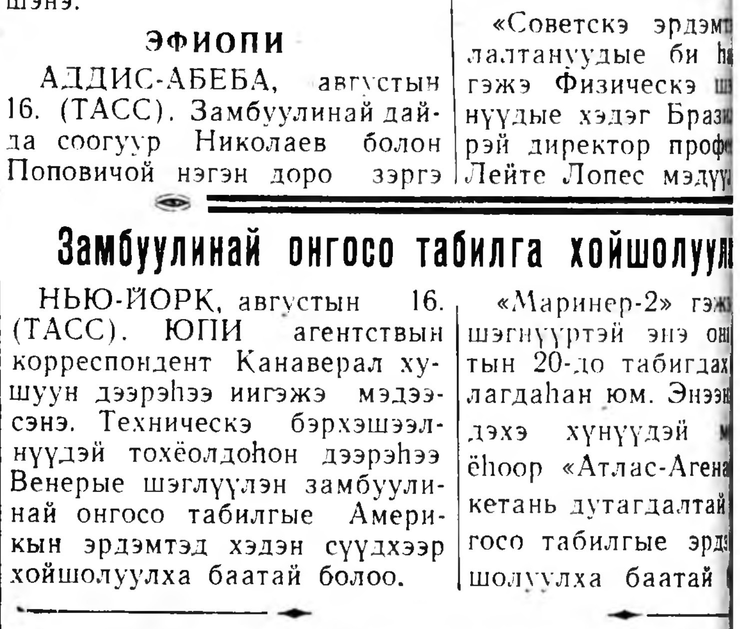
Рио-де-Жанейрод[...] болгоһон Далал А[...] жэ тэмдэглэнэ. Со[...] монавтнууд эди шэ[...] Тэдэнэй габьяану[...] рамдалай болон [...] ойртолсолгын хэрэг[...]

«Советскэ эрдэм[...] лалтануудые би һ[...] гэжэ Физическэ ш[...] нүүдые хэдэг Браз[...] рэй директор профе[...] Лейте Лопес мэдүү[...]

Замбуулинай онгосо табилга хойшолуул[...]

НЬЮ-ЙОРК, августын 16. (ТАСС). ЮПИ агентствын корреспондент Канаверал хушуун дээрэһээ иигэжэ мэдээсэнэ. Техническэ бэрхэшээлнүүдэй тохёолдоһон дээрэһээ Венерые шэглүүлэн замбуулинай онгосо табилгые Америкын эрдэмтэд хэдэн сүүдхээр хойшолуулха баатай болоо.

«Маринер-2» гэж[...] шэгнүүртэй энэ он[...] тын 20-до табигдах[...] лагдаһан юм. Энээ[...] дэхэ хүнүүдэй м[...] ёһоор «Атлас-Агена[...] кетань дутагдалтай[...] госо табилгые эрд[...] шолуулха баатай [...]

Корейн Арадай-Демократическэ Республикада гэр б[...] олоор баригдана. Город, т[...] нуудай ажалшад энэ жэлдэ[...] мянга гаран гэр байрану[...] абаа. Байрын гэрнүүдые хоолгодо үнгэрэгшэ жэл орходоо 1.5 дахин ехэ зөөрн гаргашалагдаба. [...] дээрэ: Консун га[...] байрын гэрнүүдые [...] руулагдана.

ТАСС-ай фото.

Редакторай орлог[...]
М. Н. НИМАЕ[...]

Манай [...] телефон[...]

АДРЕС РЕДА[...] ФОНЫ РЕДАК[...] 32-74, ответ. се[...] пропаганды—24[...] тельства—47-5[...] 35-14, культур[...] и рабселько[...] —35-95, [...] переговоров [...] Гор. Бурятской [...] Н0095

н-Удэ, ул. Ленина, [...] — 46-32, зам. ред[...] отделов партийной [...] зяйства и советско[...] т, транспорта, инф[...] в искусства—34[...] переводов и корр[...] Для междун[...] Министерства [...] Зак. [...]